

**POLONYA CUMHURİYETİ
ANAYASASI**

POLONYA CUMHURİYETİ
ANAYASASI
İÇİNDEKİLER

	Madde No: Sayfa No:
Önsöz 389
Bölüm I. Cumhuriyet	1-29 391-394
Bölüm II. Kişilerin ve Vatandaşların Özgürlükleri,	
Hakları ve Ödevleri Genel İlkeler	30-37 394-395
Kişisel Özgürlükler ve Haklar	38-56 395-398
Siyasi Özgürlükler ve Haklar	57-63 398-400
Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar ve	
Ödevler	64-76 400-402
Özgürlükler ve Hakları	
Savunma Araçları	77-81 402-403
Yükümlülükler	82-86 403
Bölüm III. Hukukun Kaynakları	87-94 404-405
Bölüm IV. Sejm (Meclis) ve Senato	95 405-406
Seçimler ve Görev Süresi	96-101 406-407
Milletvekilleri ve Senatörler	102-108 407-408
Düzen ve İşleyiş	109-124 408-411
Halk Oylaması	125 412
Bölüm V. Polonya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı	126-145 412-417
Bölüm VI. Bakanlar Kurulu ve Devlet Yönetimi	146-162 417-421
Bölüm VII. Yerel Yönetim	163-172 421-422
Bölüm VIII. Mahkemeler ve Kurullar	173-174 423
Mahkemeler	175-187 423-425
Anayasa Mahkemesi	188-197 425-427
Yüce Divan	198-201 427-428
Bölüm IX. Hakların Savunulması ve	
Devlet Denetleme Organları	
Yüksek Denetleme Kurulu	202-207 428-429
Vatandaş Hakları Komiseri	208-212 429-430
Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu	213-215 430
Bölüm X. Kamu Maliyesi	216-227 430-433

	Madde No: Sayfa No:
Bölüm XI. Olağanüstü Önlemler	228-234 433-435
Bölüm XII. Anayasa Değişiklikleri	235 435
Bölüm XIII. Son Hükümler ve Geçici Hükümler	236-243 436-438

POLONYA CUMHURİYETİ ANAYASASI

Ö N S Ö Z

2 Nisan 1997 (Resmi Gazete, 16 Temmuz 1997, Sayı: 78, Madde: 483)

Anavatanımızın varlığı ve geleceğini göz önünde bulundurarak, 1989 yılında, yeniden kendi kaderinin egemen ve demokratik olarak tayini imkanına kavuşan, Biz, Polonya Ulusu–Cumhuriyetin bütün vatandaşları, Hem doğruluğun, adaletin, iyilik ve güzelliğin kaynağı olarak Tanrı'ya inananlar, Hem de bu inancı paylaşmayan ancak diğer kaynaklardan doğan bu evrensel değerlere saygı gösterenler, Ortak yararımız Polonya'ya karşı eşit hak ve yükümlülüklerle, Hristiyanlık mirası ve evrensel insani değerlere dayanan Ulusumuz için büyük fedakârlıklarda buldukları bağımsızlık mücadelelerinden dolayı Atalarımıza minnettar, Birinci ve İkinci Cumhuriyetin en iyi yönlerini alarak, Bin yıldan uzun mirasımızdan değerli olanlarını gelecek kuşaklara bırakmakla yükümlü, Dünya geneline yayılmış vatandaşlarımızla aynı toplum bağıyla bağlı, İnsanlık Ailesinin iyiliği için bütün ülkelerle işbirliği ihtiyacının bilincinde, Anavatanımızda temel özgürlüklerin ve insan haklarının ihlal edildiği geçmişteki acı deneyimleri unutmadan, Her zaman için vatandaşların haklarını garanti altına alma ve kamu kuruluşlarında gayret ve verimli çalışmayı temin etme arzusuyla, Tanrı, ya da kendi vicdanlarımız önünde sorumluluklarımızın bilincinde, Özgürlük ve adalete saygı, kamu güçlerinin işbirliği, toplumsal diyalog ve ayrıca vatandaşların ve toplulukların yetkilerini güçlendirmeye dayalı olarak, işbu Polonya Cumhuriyeti Anayasasını Devletin temel kanunu olarak onaylarız. Üçüncü Cumhuriyetin yararına bu Anayasayı uygulayacak olanlara, bunu yaparken, insanın doğuştan gelen onuruna, özgürlüklerine, başkaları ile dayanışma yükümlülüğüne ve Polonya Cumhuriyetinin sarsılmaz temelleri olarak bu ilkelere saygı göstermeye çağırırız.

POLONYA CUMHURİYETİ ANAYASASI

Bölüm I. Cumhuriyet

Madde 1.

Polonya Cumhuriyeti bütün vatandaşlarının ortak yararınıdır.

Madde 2.

Polonya Cumhuriyeti, hukukun egemen olduğu ve sosyal adalet ilkelerini hayata geçiren demokratik bir devlettir.

Madde 3.

Polonya Cumhuriyeti üniter bir devlettir.

Madde 4.

1. Polonya Cumhuriyetinde egemenlik ulusundur.
2. Ulus bu egemenliğini doğrudan veya temsilcileri aracılığıyla kullanır.

Madde 5.

Polonya Cumhuriyeti bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü muhafaza eder ve kişi ve vatandaş hak ve özgürlüklerinin, vatandaşların güvenliğini güvence altına alır, ulusal mirasını korur ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak doğal çevrenin korunmasını sağlar.

Madde 6.

1. Polonya Cumhuriyeti, halkın, Ulus kimliği, süreklilik ve gelişmenin kaynağı olan kültürel mallara eşit erişim koşullarını sağlar.
2. Polonya Cumhuriyeti ulusal kültürel mirası ile bağlantılarını muhafaza etmek için yurtdışında yaşayan Polonyalılara yardım sağlar.

Madde 7.

Kamu kurumları hukuk temelinde ve hukukun sınırları içinde işlevlerini yerine getirir.

Madde 8.

1. Anayasa, Polonya Cumhuriyetinin üst hukukudur.
2. Anayasa aksini öngörmediği takdirde, Anayasa hükümleri doğrudan uygulanır.

Madde 9.

Polonya Cumhuriyeti, uluslararası hukukun bağlayıcılığına saygı gösterir.

Madde 10.

1. Polonya Cumhuriyetinin yönetim sistemi, yasama, yürütme ve yargı erklerinin ayrılığı ve aralarındaki dengeye dayalıdır.

2. Yasama erki Sejm (Meclis) ve Senatoya aittir, yürütme erki Polonya Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kuruluna ve yargı erki mahkemelere aittir.

Madde 11.

1. Polonya Cumhuriyeti siyasi partilerin kurulması ve işlev görmesi için özgürlük sağlar. Siyasi partiler gönüllülük esasına ve Polonya vatandaşlarının eşitliği üzerine kurulur, amaçları Devlet politikasının biçimlendirilmesini demokratik yollarla etkilemektir.

2. Siyasi partilerin finansmanı kamu denetimine açıktır.

Madde 12.

Polonya Cumhuriyeti, sendikaların, çiftçilerin sosyal-mesleki örgütleri, dernekler, vatandaş hareketleri ve diğer gönüllü dernekler ve vakıfların kurulması ve faaliyet göstermeleri için özgürlük sağlar.

Madde 13.

Programları totaliter yöntemler ve nazizm, faşizm ve komünizmin faaliyet usulleri üzerine kurulu ve bunun yanı sıra, programları veya faaliyetleri ırk veya ulusal nefret, güç elde etmek veya devlet politikasını etkilemek için şiddet kullanımını tasvip eden veya kendi yapı ve üyeliklerini gizleyen siyasi partiler ve diğer örgütler yasaktır.

Madde 14.

Polonya Cumhuriyeti basın ve sosyal iletişimin diğer vasıtaları için özgürlük sağlar.

Madde 15.

1. Polonya Cumhuriyetinin bölgesel sistemi, kamu gücünün yerleşmesini sağlar.

2. Devletin bölgelere ayrılmış yapısı, bölgesel birimlere kamu görevlerini yerine getirme kapasitesi sağlayan, ekonomik, sosyal ve kültürel bağlara izin veren bir statü ile belirlenir.

Madde 16.

1. Temel bölgesel birimlerin sakinleri kanuna uygun olarak kendi kendini yöneten bir topluluğu oluşturur.

2. Yerel özyönetim kamu yetkisinin kullanımına katılır. Yerel öz yönetimin statüye göre yürütmeye yetkili olduğu kamu görevlerinin önemli bölümü, kendi adına ve kendi sorumluluğu altında yapılır.

Madde 17.

1. Bir statü vasıtasıyla, kamunun güvendiği bir meslek dalında özyönetimler oluşturulabilir ve bu özyönetimler, kamu yararına uygun ve onu korumak amacıyla söz konusu mesleklerini icraya odaklanırlar.

2. Diğer özyönetim biçimleri de statü aracılığıyla oluşturulur. Bu tür özyönetimler ne bir mesleği icra özgürlüğünü ihlal eder ne de ekonomik faaliyette bulunma özgürlüğünü sınırlar.

Madde 18.

Bir erkek ve bir kadın birliği, hem de aile, annelik ve ebeveynlik olarak evlilik, Polonya Cumhuriyetinin koruması ve gözetimi altındadır.

Madde 19.

Polonya Cumhuriyeti bağımsızlık mücadelesinin gazilerine ve özellikle malullerine özel ihtimam gösterir.

Madde 20.

Ekonomik faaliyet, özel mülkiyet ve dayanışma, diyalog ve sosyal ortaklar arasında işbirliği özgürlüğüne dayalı bir sosyal piyasa ekonomisi, Polonya Cumhuriyeti ekonomik sisteminin temelini oluşturur.

Madde 21.

1. Polonya Cumhuriyeti mülkiyet ve miras hakkını korur.
2. Kamulaştırmaya sadece kamusal amaçlarla ve adil tazminat karşılığında izin verilebilir.

Madde 22.

Ekonomik faaliyet özgürlüğü üzerindeki sınırlamalar sadece kanunla ve sadece önemli kamusal nedenlerle konulabilir.

Madde 23.

Devletin tarım sisteminin temeli aile çiftliğidir. Bu ilke 21 ve 22'nci madde hükümlerini ihlal etmez.

Madde 24.

Çalışma Polonya Cumhuriyeti tarafından korunur. Devlet çalışma koşulları üzerinde denetim yerine getirir.

Madde 25.

1. Kiliseler ve diğer dini kuruluşlar eşit haklara sahiptir.
2. Polonya Cumhuriyeti Kamu makamları, ister dini veya felsefi veya hayata bakış ile ilgili olsun, kişisel inanç konularında tarafsızdır ve kamu hayatında içinde ifade özgürlüğünü sağlar.
3. Devlet ve kilise ve diğer dini kuruluşlar arasındaki ilişki, özerkliklere ve kendi alanında her birinin karşılıklı bağımsızlığına saygı ve ayrıca bireysel ve ortak yarar için işbirliği esasına dayalıdır.
4. Polonya Cumhuriyeti ve Roma Katolik Kilisesi arasındaki ilişkiler Vatikan ile yapılan uluslararası antlaşma ve kanunla belirlenir.
5. Polonya Cumhuriyeti ve diğer kiliseler ve dini kuruluşlar arasındaki ilişkiler, temsilcileri ve Bakanlar Kurulu arasında imzalanan anlaşmalar uyarınca kabul edilen statülerle belirlenir.

Madde 26.

1. Polonya Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri, Devletin bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü korur, güvenliğini ve sınırlarının dokunulmazlığını temin eder.

2. Silahlı Kuvvetler ve siyasi konularda ilgili tarafsızlık gözetir, sivil ve demokratik denetime tabidir.

Madde 27.

Lehçe Polonya Cumhuriyetinde resmi dildir. Bu hüküm, onaylanmış uluslararası anlaşmaların sonucu ulusal azınlık haklarını ihlal etmez.

Madde 28.

1. Kırmızı bir alan üzerinde taçlı bir beyaz kartal görüntüsü Polonya Cumhuriyetinin armasıdır.

2. Beyaz ve kırmızı Polonya Cumhuriyetinin renkleridir.

3. “Dabrowski’nin Mazurka”sı Polonya Cumhuriyeti milli marşıdır.

4. Arma, renkler ve Polonya Cumhuriyeti ulusal marşı yasal korumaya tabidir.

5. Arma ile ilgili detaylar, renkler ve ulusal marş kanunla belirlenir.

Madde 29.

Varşova Polonya Cumhuriyeti’nin başkentidir.

Bölüm II.

**Kişilerin ve Vatandaşların Özgürlükleri,
Hakları ve Ödevleri Genel İlkeler**

Madde 30.

Kişinin doğal ve devredilemez onuru kişi ve vatandaş özgürlükleri ve haklarının kaynağını oluşturur. İnsan yaşamı dokunulmazdır. İnsan yaşamına saygı ve koruma kamu otoritelerinin yükümlülüğüdür.

Madde 31.

1. Kişi özgürlüğü yasal korumaya sahiptir.

2. Herkes başkalarının özgürlük ve haklarına saygı gösterir. Kimse kanunun gerekli kılmadığı bir şeyi yapmaya zorlanamaz.

3. Anayasal özgürlükler ve hakların kullanımı sadece kanunla ve sadece, demokratik bir devlette, devletin güvenliğinin ve kamu düzeninin korunması gerektiğinde veya doğal çevreyi, sağlık kamu ahlakını veya başkalarının özgürlüklerini ve haklarını korumak için sınırlanabilir. Bu tür sınırlamalar hak ve özgürlüklerinin özüne aykırı olamaz.

Madde 32.

1. Herkes kanun önünde eşittir. Herkes kamu makamlarından eşit muamele görme hakkına sahiptir.

2. Hiç kimse herhangi bir nedenle siyasal, sosyal ya da ekonomik yaşamda ayrımcılığa tabi tutulamaz.

Madde 33.

1. Polonya Cumhuriyetinde, kadın ve erkek, ailede, siyasal, sosyal ve ekonomik yaşamda eşit haklara sahiptir.

2. Erkek ve kadınlar özellikle eğitim, istihdam ve teşvik konusunda, eşit haklara sahiptir ve benzer değerlerde iş için eşit ücret, sosyal güvenlik, kamu görevi ve kamu paye ve nişanlarını alma hakları vardır.

Madde 34.

1. Polonya vatandaşlığı Polonya vatandaşı ebeveynlerden doğum ile elde edilir. Polonya vatandaşlığı edinmenin diğer yöntemleri kanunla belirlenir.

2. Bir Polonya vatandaşı kendisinin feragat emesi dışında Polonya vatandaşlığını kaybetmez.

Madde 35.

1. Polonya Cumhuriyeti, ulusal veya etnik azınlıklara mensup Polonya vatandaşlarına, kendi dillerini geliştirme, gelenek ve göreneklerini koruma, kendi kültürlerini geliştirme özgürlüğü sağlar.

2. Ulusal ve etnik azınlıklar, eğitim ve kültür kurumları, dini kimliklerini korumak için tasarlanmış kurumların yanı sıra, kendi kültürel kimlikleri ile bağlantılı konuların çözümüne katılma hakkına sahiptir.

Madde 36.

Bir Polonya vatandaşı, yurt dışında bulunduğu süre boyunca, Polonya Devleti tarafından korunma hakkına sahiptir.

Madde 37.

1. Herkes, Polonya Devlet yetkisi altında olmaktan dolayı, anayasa ile güvence altına alınmış hak ve özgürlüklere sahiptir.

2. Yabancılar açısından, bu ilkedan muafiyet kanunla belirlenir.

Kişisel Özgürlükler ve Haklar**Madde 38.**

Polonya Cumhuriyeti her insanın hayatına yasal koruma sağlar.

Madde 39.

Kimse, rızası olmadan, tıbbi deneyler de dahil olmak üzere, bilimsel deneylere tabi tutulamaz.

Madde 40.

Hiç kimse, işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulamaz. Bedensel ceza uygulanması yasaktır.

Madde 41.

1. Herkese kişisel dokunulmazlık ve güvenlik sağlanır. Herhangi bir yoksunluk veya özgürlük sınırlaması sadece, ilkelere uygun olarak ve kanunda belirtilen usuller çerçevesinde uygulanabilir.

2. Bir mahkemenin verdiği mahkûmiyet kararı dışında, özgürlüğünden yoksun bırakılan herhangi bir kişi, bu yoksunluğun yasalara uygunluğu konusunda derhal karar almak için mahkemeye başvurma hakkına sahiptir. Özgürlükten herhangi bir yoksun bırakma durumunda, yoksun bırakılan kişinin ailesi veya belirttiği bir kişiye haber verilir.

3. Her gözaltına alınan kişiye, derhal ve anlayacağı bir şekilde gözaltı gerekçesi hakkında bilgi verilir. Kişi, davanın görüşülmesi için gözaltı 48 saat içinde mahkemeye çıkarılır. Gözaltına alınan kişi, mahkemeye çıkarılışından itibaren kırksekiz saat içinde, yüklenen suçları belirten bir mahkeme tarafından verilen geçici tutuklama emri olmadıkça serbest bırakılır.

4. Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkes insancıl muamele görür.

5. Hukuka aykırı olarak özgürlüklerinden mahrum bırakılan herkesin tazminat isteme hakkı vardır.

Madde 42.

1. Bir kişinin sadece, suç işlendiği anda yürürlükte olan bir kanunla yasaklanan ve cezaya tabi olan fiilden dolayı cezai sorumluluğu vardır. Bu ilke, işlendiği anda, uluslararası hukuk anlamında suç teşkil eden herhangi bir eylemin cezalandırılmasına engel değildir.

2. Hakkında ceza davası açılan herhangi biri davanın her aşamasında savunma hakkına sahiptir. Avukatını seçebilir veya –kanunda belirtilen ilkelere uygun olarak– mahkemenin atadığı avukattan yararlanabilir.

3. Suçu mahkemenin nihai kararı ile belirleninceye kadar herkes masum sayılır.

Madde 43.

Savaş suçları ve insanlığa karşı işlenen suçlara ilişkin hiçbir yasal sınırlama yoktur.

Madde 44.

Kamu görevlilerince veya verdikleri emirle işlenen ve siyasi nedenlerle kovuşturulmayan suçlarla ilgili zaman aşımı süresi, bu tür nedenler var olduğu sürece uzatılır.

Madde 45.

1. Herkes, yetkili tarafsız ve bağımsız bir mahkeme nezdinde gecikmeksizin davasının adil ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.

2. Duruşmanın açıklığı ilkesinde, ahlaki, devletin güvenliği, kamu düzeni veya taraflardan birinin özel hayatı, ya da diğer önemli özel çıkarların korunması nedenleriyle istisnalar yapılabilir. Kararlar kamuya ilân edilir.

Madde 46.

Mülkiyete, sadece kanunda belirtilen hallerde ve sadece mahkemenin nihai bir kararıyla el konabilir.

Madde 47.

Herkesin, özel ve aile hayatının, onuru ve iyi şöhretini yasal koruma hakkına sahiptir.

Madde 48.

1. Anne-babalar, çocuklarını kendi inançları doğrultusunda yetiştirme hakkına sahiptir. Bu yetiştirmede bir çocuğun olgunluk derecesine ve bunun yanı sıra vicdan ve inanç özgürlüğüne ve inançları saygı gösterilir.

2. Ebeveynlik hakkından mahrumiyet veya sınırlama sonucu sadece kanunda belirtilen hallerde ve nihai mahkeme hararına dayanarak ortaya çıkabilir.

Madde 49.

Haberleşme özgürlüğü ve gizliliği güvence altındadır. Bununla ilgili herhangi bir kısıtlama sadece yasa ile belirlenen hallerde ve şekilde uygulanabilir.

Madde 50.

Konut dokunulmazlığı güvence altındadır. Bir ev, bina ya da araçta herhangi bir arama sadece yasa ile belirlenen hallerde ve şekilde yapılabilir.

Madde 51.

1. Kimse, kanuni dayanak dışında, kişiliğiyle ilgili bilgileri ifşa etmek zorunda bırakılamaz.

2. Kamu makamları, vatandaşlar hakkında, demokratik bir hukuk devletinde gerekenlerin dışında bilgi edinemez, toplayamaz veya erişime açamaz.

3. Herkes, kendisini ilgilendiren resmi belgelere ve toplanan verilere erişme hakkına sahiptir. Bu haklar üzerinde kanuni sınırlamalar konabilir.

4. Herkes, gerçek dışı veya eksik bilginin veya kanuna aykırı yollardan elde edilmiş bilginin düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir.

5. Bilgi toplama ve bilgiye erişim usul ve esasları kanunla belirlenir.

Madde 52.

1. Seyahatin yanı sıra Polonya Cumhuriyeti sınırları içinde ikamet yeri seçimi ve misafir olarak bulunma özgürlüğü herkese sağlanır.

2. Herkes Polonya Cumhuriyeti topraklarını serbestçe terk edebilir.

3. Yukarıdaki bir ve ikinci fıkralarda belirtilen özgürlükler, kanunun belirlediği sınırlamalara tabi olabilir.

4. Bir Polonya vatandaşının ne ülkeden sınır dışı edilebilir, ne de geri dönmesi yasaklanabilir.

5. Leh kökeni kanunlara uygun olarak teyit edilen herkes Polonya'da kalıcı olarak yerleşebilir.

Madde 53.

1. H herkese din ve inanç özgürlüğü sağlanır.

2. Din özgürlüğü, ikrar veya kişisel tercihe göre bir dini kabul etmeyi ve ayrıca bu dini, tek başına veya topluca, alenen veya özel olarak, ibadet ve dua ederek, törenlerine katılarak, ayinlerini icra ederek veya öğreterek açıkça göstermeyi içerir. Din özgürlüğü aynı zamanda inananların ihtiyaçlarını karşılamak üzere mabetlere ve diğer ibadet yerlerine sahip olmayı ve nerede olurlarsa olsunlar bireylerin din hizmetlerinden yararlanma hakkını da içerir.

3. Ebeveynler çocuklarına inançlarına uygun olarak ahlaki ve dini terbiye ve eğitim sağlamak hakkına sahiptir. 48. Maddenin 1. fıkrası hükümleri uygun olduğu hallerde uygulanır.

4. Bir kilise ya da başka yasal olarak tanınmış dini örgütün dini okullarda öğretilir, ancak diğer insanların din ve vicdan özgürlükleri ihlal edilemez.

5. Dinini alenen ifade etme özgürlüğü sadece ve sadece kanunla sınırlanabilir ve bu devletin güvenliği, kamu düzeni, sağlık, ahlak veya başkalarının özgürlükleri ve hakları için gerekli olduğu hallerde olabilir.

6. Kimse dini ibadetlere katılmaya ya da katılmamaya zorlanamaz.

7. Hiç kimse, kamu kurumları tarafından hayat felsefesini, dini inançlarını veya inanç felsefesini açıklamaya zorlanamaz.

Madde 54.

1. Herkesin, fikirleri ifade etme, bilgi edinme ve yayma özgürlüğü güvence altındadır.

2. Sosyal iletişim araçlarına önleyici sansür ve basına ön izin yasaktır. Kanunlar bir radyo veya televizyon istasyonu işletme için izin alınmasını gerektirebilir.

Madde 55.

1. Polonyalı bir vatandaşın iadesi yasaktır.

2. Siyasi nedenlerden dolayı ancak zor kullanmadan işlenen bir suçtan şüpheli bir kişinin iadesi yasaktır.

3. Mahkemeler suçluların iadesinin kabul edilebilirliği konusunda karar verme yetkisine sahiptir.

Madde 56.

1. Yabancılar, yasayla belirlenen esaslara uygun olarak Polonya Cumhuriyeti'ne sığınma hakkına sahiptir.

2. Polonya Cumhuriyeti'nde, baskıdan korunma talep eden yabancılar için, Polonya Cumhuriyeti taraf olduğu uluslararası anlaşmalar uyarınca mülteci statüsü verilebilir.

Siyasi Özgürlükler ve Haklar

Madde 57.

Herkesin barışçıl toplanma ve bu toplantılara katılma özgürlüğü güvence altındadır. Bu özgürlükler üzerinde kanuni sınırlamalar konabilir.

Madde 58.

1. Herkesin dernek kurma özgürlüğü güvence altındadır.
2. Amaçları veya faaliyetleri Anayasa ve kanunlara aykırı olan dernekler yasaktır. Mahkemeler, derneklerin kaydolmasına veya bu tür faaliyetlerde bulunmasını yasaklama kararı verme yetkisine sahiptir.
3. Kanunlar mahkeme kaydı gerektiren dernekleri, bu kayıt için usulü ve bu tür derneklerin denetim biçimlerini belirler.

Madde 59.

1. Sendikalarda, çiftçilerin sosyal-mesleki örgütlerinde ve işveren örgütlerinde örgütlenme güvence altındadır.
2. Sendikalar ve işverenler ve işveren kuruluşları, özellikle toplu ihtilafların çözümü ve toplu iş sözleşmesi ve diğer düzenlemelerin sonuçlandırılması amacıyla, pazarlık hakkına sahiptir.
3. Sendikalar, kanunda belirtilen sınırlamalara tabi olarak, işçi grevleri ya da protesto diğer şekillerde protesto düzenleme hakkına sahiptir. Kamu yararının korunması için, kanunlar, çalışanların belirtilen kategorilere göre veya belirli alanlarda grev yapmalarını sınırlayabilir veya yasaklayabilir.
4. Sendikaların ve işveren örgütlerinin örgütlenme özgürlüğünün kapsamı sadece Polonya Cumhuriyeti taraf olduğu uluslararası anlaşmalara uygun olarak izin verilen türde yasal sınırlamalara tabi tutulabilir.

Madde 60.

Kamu haklarının tamamına sahip Polonya vatandaşları, eşitlik ilkesine dayalı olarak, kamu hizmetlerine erişim hakkına sahiptir.

Madde 61.

1. Bir vatandaş, kamu kurumlarının faaliyetlerinin yanı sıra kamu görevlerini yerine getiren kişiler hakkında da bilgi edinme hakkına sahiptir. Bu hak aynı zamanda kendi kendini yöneten ekonomik veya mesleki organların ve kamu kurumlarının görevlerini yerine getirdikleri ve umuma ait varlıkları veya Hazine mülkünü yönettikleri alanla ilgili diğer kişi veya örgüt birimlerinin faaliyetlerini de içermektedir.
2. Bilgi edinme hakkı belgelere erişim ve ses ve görüntü kayıtları yapma imkanıyla genel seçimlerle oluşturulan kamu toplu organlarının oturumlarına giriş güvence altındadır.
3. Yukarıdaki bir ve ikinci fıkralarda ele alınan haklar üzerindeki sınırlamalar, kanun tarafından, sadece başka kişilerin ve ekonomik şahısların özgürlüklerini, kamu düzenini, güvenlik veya Devletin önemli ekonomik çıkarlarının korumak için konabilir.
4. Yukarıdaki bir ve ikinci fıkralarda ele alınan bilgi edinmenin usulü kanunla ve Sejm (Meclis) ve Senato ile ilgili olarak da kendi içtüzükleriyle belirlenir.

Madde 62.

1. En geç oy verme günü 18 yaşına gelmiş Polonya vatandaşı, referanduma katılma hakkına ve Polonya Cumhurbaşkanı'nın yanı sıra, Sejm (Meclis) Senato ve yerel yönetim organlarının temsilcileri için oy kullanma hakkına sahiptir.

2. Mahkemenin nihai kararı ile hukuki ehliyetsizliklerine karar verilmiş veya seçim haklarından mahrum edilmiş kişiler ne referanduma katılma ne de oy verme hakkına sahiptir.

Madde 63.

Herkes, kamu yararına, kendi çıkarına ya da başka bir kişinin yararına – kişinin rızasıyla- kamu kurumlarına ve ayrıca kamu yönetimi alanında belirlenmiş görevlerinin icrasıyla ilgili olarak kuruluşlar ve sosyal kurumlara dilekçe verme, öneri ve şikayette bulunma hakkına sahiptir. Dilekçe, öneri ve şikayetler değerlendirme usulleri kanunla belirlenir.

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar ve Ödevler

Madde 64.

1. Herkes mülkiyet hakkı, diğer mülkiyet hakları ve miras hakkına sahiptir.

2. Herkes, mülkiyet hakkı, diğer mülkiyet hakları ve miras hakkına ilişkin, eşitlik temelinde, yasal koruma altındadır.

3. Mülkiyet hakkı, sadece kanunla ve sadece bu hakkın özünü ihlal etmeme ölçüsünde sınırlandırılabilir.

Madde 65.

1. Herkes, mesleğini seçme ve mesleğinde çalışma ve iş yerini seçme özgürlüğüne sahiptir. İstisnalar yasa ile belirlenir.

2. Çalışma zorunluluğu sadece kanunla konabilir.

3. 16 yaşından altındaki çocukların sürekli istihdamı yasaktır. Kabul istihdam türleri ve yapısı yasa ile belirlenir.

4. Çalışma için asgari ücret düzeyi veya düzeyleri belirleme usulü kanunla belirlenir.

5. Kamu makamları, mesleki yönlendirme ve eğitim ve yanı sıra kamu işletmeleri ve ekonomik müdahalelerin örgütlenmesi ve desteklenmesini de içeren işsizlikle mücadele programları uygulayarak, tam, verimli istihdam politikaları izler.

Madde 66.

1. Herkes, güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışma hakkına sahiptir. Bu hakkın uygulanması yöntemleri ve işveren yükümlülükleri yasayla belirlenir.

2. Bir çalışanın kanunen belirlenmiş izin ve yıllık ücretli tatil hakkı vardır; izin verilen azami çalışma saatleri kanunla belirlenir.

Madde 67.

1. Bir vatandaş, hastalık veya sakatlık nedeniyle işgöremez olduğunda veya emeklilik yaşına geldiğinde, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Sosyal güvenlik biçimleri ve kapsamı yasa ile belirlenir.

2. İstmeden işsiz kalmış ve başka desteği olmayan bir vatandaş sosyal güvenlik hakkına sahiptir;

Madde 68.

1. Herkes, sağlığının korunması hakkına sahiptir.

2. Maddi durumlarından bağımsız olarak, vatandaşların, kanunla, kamu fonlarından finanse edilen sağlık hizmetlerine eşit erişimi sağlanır. Bu hizmetlerin kapsamı ve sağlanma şartları yasayla düzenlenir.

3. Kamu makamları, çocuklar, hamile kadınlar, engelliler ve ileri yaştaki kişilere özel sağlık hizmeti sağlar.

4. Kamu makamları salgın hastalıklar ile mücadele eder ve çevrenin bozulmasının sağlığa olumsuz etkilerini önler.

5. Kamu makamları çocuklar ve gençler arasında, kültür fiziğın gelişimine destek olur.

Madde 69.

Kamu makamları, yasa uyarına, geçinmeleri ve işe uyum sağlamaları ve sosyal iletişim için, engelli kişilere yardım sağlar.

Madde 70.

1. Herkesin eğitim hakkı vardır. 18 yaşına kadar için eğitim zorunludur. Okul gönderme yükümlülüğünün yerine getirilme şekli yasa ile belirlenir.

2. Kamu okullarında eğitim ücretsizdir. Kanun kamu yüksek öğretim kurumları tarafından sağlanan bazı hizmetlere ücret ödenmesi için izin verebilir.

3. Ebeveynler, çocukları için, kamu okulları dışında başka okul seçme hakkına sahiptir. Vatandaşlar ve kurumlar ilk ve orta dereceli okullar ve yüksek öğretim kurumları ve eğitimi geliştirme kurumları açma hakkına sahiptir. Kamuya ait olmayan okulların açılması ve işletilmesi, kamunun bunların finansmanına katılımı ve bunun yanı sıra bu okulların eğitiminin denetlenme esasları kanunla belirlenir.

4. Kamu makamları vatandaşların eğitime evrensel ve eşit erişimini sağlar. Bu amaçla, bireysel mali ve kurumsal yardım sistemleri kurar ve destekler. Bu yardımın sağlanma şartları yasa ile belirlenir.

5. Yüksek öğretim kurumlarının özerkliği yasayla belirtilen esaslara uygun olarak sağlanır.

Madde 71.

1. Devlet, sosyal ve ekonomik politikasında, ailenin yararını gözetir. Zor maddi ve sosyal koşullar altındaki-özellikle de çok çocuklu veya tek ebeveynli-aileler kamu makamlarından özel yardım alma hakkına sahiptir.

2. Bir anne, doğumdan önce ve sonra, kamu makamlarından, yasada belirtilen ölçüde, özel yardım alma hakkına sahiptir.

Madde 72.

1. Polonya Cumhuriyeti çocuk haklarını güvence altına alır. Herkes, kamu kurumlarından, çocukların şiddet, zulüm, istismar ve ahlaki zayıflatan fiillere karşı savunulmasını talep etme hakkına sahiptir.

2. Ebeveyn bakımından yoksun bir çocuk kamu otoriteleri tarafından sağlanan bakım ve yardım hakkına sahiptir.

3. Çocuklardan sorumlu kamu kurumları ve kişiler, bir çocuğun haklarını tesis ederken, mümkün olduğu kadar ve öncelikle çocuğun görüşlerini dikkate alır.

4. Çocuk Hakları Komiseri'nin yetkileri ve atanma usulleri için yasa ile belirlenir.

Madde 73.

Herkesin sanatsal yaratım ve bilimsel araştırma ve bunların ürünlerinin yayımı özgürlüğü, ve öğretme ve kültür ürünlerinden yararlanma özgürlüğü sağlanır.

Madde 74.

1. Kamu makamları mevcut ve gelecek nesillerin ekolojik güvenliğinin sağlanmasına yönelik politikalar takip eder.

2. Çevrenin korunması, kamu makamlarının ödevidir.

3. Herkes çevrenin niteliği ve korunmasından haberdar olma hakkına sahiptir.

4. Kamu makamları, vatandaşların çevre kalitesini koruma ve artırmaya yönelik faaliyetlerini destekler.

Madde 75.

1. Kamu makamları, özellikle evsizlikle mücadele ederek, ekonomik konut geliştirmeyi teşvik ederek ve her vatandaşın ev sahibi olmasını amaçlayan faaliyetleri destekleyerek, konut ihtiyacını karşılamaya elverişli politikalar izler.

2. Kiracıların haklarının korunması yasa ile tesis edilir.

Madde 76.

Kamu makamları, tüketicileri, müşterileri, kiracıları veya kiralayanları, sağlıklarını, özel yaşamlarını ve güvenliklerini tehdit eden faaliyetlere ve aynı zamanda dürüst olmayan pazar uygulamalarına karşı korur. Bu korumanın kapsamı yasa ile belirlenir.

Özgürlükler ve Hakları Savunma Araçları

Madde 77.

1. Herkesin, kamu kurumunun bir fiili nedeni ile kendisine yapılan bir kötülükten dolayı, tazminat hakkı vardır.

2. Kanunlar, herhangi bir kişinin, özgürlükler veya hakların ihlali iddiasıyla mahkemelere başvurmaya engel olmaz.

Madde 78.

Her iki taraf, ilk derecede verilen hüküm ve kararlara itiraz etme hakkına sahiptir. Bu ilkenin istisnası ve temyiz için usul yasa ile belirlenir.

Madde 79.

1. Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde, anayasal özgürlükleri ve hakları ihlal edilen herkes, bir mahkeme veya kamu kurumunun, Anayasada belirtilen özgürlükleri ve hakları konusunda nihai kararını dayandırdığı bir kanun ya da norm kanunun Anayasaya uygunluğu için Anayasa Mahkemesine başvuru hakkına sahiptir.

2. Yukarıdaki birinci fıkranın hükümleri 56'ncı maddede belirtilen haklarla ilgili değildir.

Madde 80.

Kanunda belirtilen esaslara uygun olarak, herkes kamu idaresi tarafından ihlal edilen özgürlüklerinin ve haklarının korunması konusunda yardım almak için Vatandaş Hakları Komiseri'ne başvurma hakkına sahiptir.

Madde 81.

65'inci maddenin dört ve beşinci fıkralarında, 66, 69, 71, 74, 75 ve 76'ncı maddelerde belirtilen haklar, kanunda belirtilen sınırlamalara tabi olarak iddia edilebilir.

Yükümlülükler

Madde 82.

Polonya Cumhuriyeti'ne bağlılık ve ayrıca kamu yararının gözetilmesi her Polonya vatandaşının ödevidir.

Madde 83.

Herkes Polonya Cumhuriyeti'nin kanunlarına uyar .

Madde 84.

Herkes, kanunda belirtildiği şekilde, vergileri ödemek de dahil olmak üzere, sorumlulukları ve görevlerine uyar.

Madde 85.

1. Vatan savunması her Polonya vatandaşının ödevidir.

2. İkame hizmetin yapısı yasa ile belirlenir.

3. Dini inançları ya da ahlâki ilkeleri kendisinin askerlik hizmeti yapmasına izin vermeyen bir vatandaş, kanunda belirtilen ilkelere uygun olarak, askerlik hizmeti yerine başka bir hizmeti yürütmek zorunda kalabilir.

Madde 86.

Herkes çevre kalitesine özen gösterir ve bozulmasına neden olmaktan sorumlu tutulur. Bu sorumluluk ilkeleri yasa ile belirlenir.

Bölüm III.

Hukukun Kaynakları

Madde 87.

1. Polonya Cumhuriyetini evrensel olarak bağlayıcı hukuk kaynakları şunlardır: Anayasa, kanunlar, onaylanmış uluslararası anlaşmalar ve tüzükler.

2. Yasama organlarının faaliyetleri sonucu çıkarılan yerel hukuk kararnameleleri bu kararnameleri çıkaran organın bölgesinde, Polonya Cumhuriyetinin evrensel olarak bağlayıcı bir hukuk kaynağıdır.

Madde 88.

1. Tüzük, yönetmelik ve yerel hukuk kararnameleri yürürlüğe girmesi için ön koşul ilân edilir.

2. Norm kanunların yayımlanma esasları ve usulleri kanunla belirlenir.

3. Kanunla verilen ön izin ile onaylanan uluslararası anlaşmalar, kanunlar için gerekli usullere uygun olarak yürürlüğe girer. Diğer uluslararası anlaşmaların yayımlanma esasları kanunla belirlenir.

Madde 89.

1. Eğer anlaşma aşağıdakilerden biriyle ilgiliyse, Polonya Cumhuriyetinin uluslararası bir anlaşmayı onaylaması ve ayrıca çekilmesi kanunla verilen ön izni gerektirir:

1) Barış, ittifaklar, politik veya askerî anlaşmalar;

2) Anayasada belirtilen, vatandaşların özgürlükleri, hakları ve yükümlülükleri;

3) Polonya Cumhuriyetinin uluslararası bir kuruluşa üyeliği;

4) Devlete yüklenen önemli mali sorumluluklar;

5) Yasayla düzenlenen ya da Anayasanın kanun biçimini gerektirdiği konular.

2. Bakanlar Kurulu Başkanı (Başbakan), yasayla izin gerektirmeyen herhangi bir uluslararası anlaşmanın Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulması niyetiyle ilgili Sejm'i (Meclis) bilgilendirir.

3. Uluslararası anlaşmaların akdi veya anlaşmadan çekilme esas ve usulleri kanunla belirlenir.

Madde 90.

1. Polonya Cumhuriyeti, uluslararası anlaşmalar yoluyla, uluslararası bir kuruluş ya da uluslararası bir kuruma, belirli konularda ilgili Devlet organlarının yetkisini devredebilir.

2. Birinci fıkrada ele alınan, uluslararası bir anlaşmayı onaylama izni veren bir kanun, Sejm'de (Meclis) Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunuşuyla üçte iki çoğunluk oyuyla ve Senato'da, Senatör üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunuşuyla üçte iki çoğunluk oyuyla kabul edilir.

3. Böyle bir anlaşmanın onay izni ayrıca, 125'inci madde hükümlerine göre, ülke çapında bir halkoylamasıyla da verilebilir.

4. Onay izni verme usulünün seçimi ile ilgili herhangi bir karar Sejm'de (Meclis) Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunmasıyla üçte iki çoğunluk oyuyla alınır.

Madde 91.

1. Onaylanmış bir uluslararası anlaşma, Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlandıktan sonra, iç hukuk düzeninin bir parçası haline gelir ve uygulaması bir kanuna dayalı olmadıkça, doğrudan uygulanır.

2. Onayına kanunla izin verilen bir uluslararası anlaşmanın, ilgili kanun hükümleriyle uzlaşmazlık halinde, öncelik hakkı vardır.

3. Polonya Cumhuriyeti'nin onayladığı, uluslararası bir kuruluşu tesis eden bir anlaşmanın hükümleri gerektiriyorsa, yasal uyumsuzluk durumunda, onun tesis ettiği kanunların öncelik hakkı vardır.

Madde 92.

1. Kanunların uygulanması amacıyla, içerdikleri yetkilendirme temelinde Anayasada belirtilen organlar tarafından tüzükler çıkarılır. Yetkilendirme, düzenleme yetkisi olan organı ve düzenlenecek konuları ve ayrıca böyle bir yasanın hükümleriyle ilgili rehber ilkeleri belirler.

2. Bir tüzük çıkarma yetkisi olan bir organ, yetkisini, birinci fıkrada belirtildiği üzere, başka bir organa devretmez.

Madde 93.

1. Bakanlar Kurulu Kararları ve Başbakanın emirleri iç niteliktedir ve bu kanunu çıkaran organın alt birimlerini bağlar.

2. Emirler sadece kanun temelinde verilir. Vatandaşları, tüzel kişileri ve diğer konularla ilgili olarak alınan kararlara temel teşkil etmez.

3. Kararlar ve emirler, evrensel bağlayıcılığı olan yasalara uygunluk konusunda incelemeye tabidir.

Madde 94.

Kanunda belirtilen sınırlar içinde ve bunlar temelinde, yerel özyönetim organları ve hükümetin bölgesel organları, faaliyet bölgesi tanımlanmış alanlarında geçerli yerel hukuk kararnameleri çıkarır. Norm kanunların çıkarılması esasları ve usulleri kanunla belirlenir.

Bölüm IV.

Sejm (Meclis) ve Senato

Madde 95.

1. Polonya Cumhuriyeti'nde yasama yetkisi Sejm (Meclis) ve Senato tarafından kullanılır.

2. Sejm, Anayasa ve kanun hükümleri ile belirtilen kapsam dahilinde, Bakanlar Kurulu faaliyetleri üzerinde denetim görevini yerine getirir.

Seçimler ve Görev Süresi

Madde 96.

1. Sejm (Meclis) 460 Milletvekilinden oluşur.
2. Sejm için Seçimler, genel, eşit, doğrudan ve nispidir ve gizli oyla yapılır.

Madde 97.

1. Senato 100 Senatörden oluşur.
2. Senato için Seçimler, genel ve doğrudandır ve gizli oyla yapılır.

Madde 98.

1. Sejm (Meclis) ve Senato'nun her biri 4 yıllık bir dönem için seçilir. Sejm (Meclis) ve Senato'nun görev süresi, Sejm ilk oturum için toplandığı gün başlar ve bir sonraki Sejm'in toplanmasından önceki güne kadar devam eder.

2. Cumhurbaşkanı, Sejm ve Senato için, Sejm ve Senato'nun göreve başladığı zamandan itibaren 4 yıllık görev süresinin dolmasına en geç 90 gün kala seçim kararı alır ve bu seçimlerin, Sejm ve Senato'nun görev sürelerinin başladığı günden itibaren başlayan 4 yıllık sürenin sona ermesinden önceki 30 gün içinde, çalışılmayan bir günde yapılmasına karar verir.

3. Sejm, Milletvekili üye tamsayısının üçte biri çoğunluğuyla kabul edilen bir kararla görev süresini kısaltabilir. Sejm görev süresindeki herhangi bir kısalma aynı zamanda Senato görev süresinde bir kısalma anlamına gelir. Yukarıdaki beşinci fıkra hükümleri uygun olduğu hallerde uygulanır.

4. Cumhurbaşkanı, Sejm (Meclis) Başkanı ve Senato Başkanının görüşlerini aldıktan sonra, Anayasada belirtilen durumlarda, Sejm'in görev süresini kısaltma kararı alabilir. Sejm'in görev süresi kısaltıldığı zaman, Senato görev süresi de kısaltılmış olur.

5. Cumhurbaşkanı, Sejm'in (Meclis) görev süresini kısaltma kararı verdiğinde aynı zamanda Sejm ve Senato seçimlerinin de yapılmasına karar verir ve seçimlerin, Cumhurbaşkanı'nın Sejm'in görev süresini kısaltan resmi kararını açıkladığı günden itibaren en geç 45 günlük süre içindeki bir günde yapılmasına karar verir. Cumhurbaşkanı yeni seçilmiş Sejm'i, seçimlerin yapıldığı günden sonraki en geç 15'inci günde ilk oturumu yapmak üzere toplantıya çağırır.

6. Sejm'in görev süresinin kısaltılması durumunda, yukarıdaki 1. fıkra hükümleri uygun olduğu şekilde uygulanır.

Madde 99.

1. En geç seçimlerin yapıldığı gün 21 yaşına ulaşmış, oy verme hakkına sahip her vatandaşı, Sejm (Meclis) için seçilebilme yeterliğine sahiptir.

2. En geç seçimlerin yapıldığı gün 30 yaşına ulaşmış, oy verme hakkına sahip her vatandaş, Senato için seçilebilme yeterliğine sahiptir.

Madde 100.

1. Milletvekili ve Senatör adayları siyasi partiler ya da seçmenler tarafından aday gösterilebilir.

2. Kimse aynı anda Sejm ve Senato seçimlerine aday olamaz.

3. Aday adaylığı ve seçimlerin yapılma şekli ve yanı sıra, seçimlerin geçerli olması için şartları, kanunla belirlenir.

Madde 101.

1. Yargıtay, Sejm ve Senato seçimlerinin geçerliliği üzerinde karar verme yetkisine sahiptir.

2. Bir seçmen, kanunda belirtilen esaslara göre, seçimlerin geçerliliğiyle ilgili olarak Yargıtay'a şikayet başvurusu yapma hakkına sahiptir.

Milletvekilleri ve Senatörler

Madde 102.

Kimse aynı zamanda hem Milletvekili ve hem de Senatör olamaz.

Madde 103.

1. Polonya Ulusal Bankası Başkanlığı, Vatandaş Hakları Komiserliği, Çocuk Hakları Komiserliği veya Yardımcılıkları görevinde olanlar, Para Politikası Kurulu Üyeliği, Ulusal Radyo-Televizyon Yayın Kurulu Üyeliği, Büyükelçilik görevleri veya Sejm Kaçılıryası, Senato Kaçılıryası, Cumhurbaşkanlığı Kaçılıryası veya hükümet yönetiminde görevli olanlar Milletvekili görevini alamazlar. Bu yasak, Bakanlar Kurulu Üyeleri ve Devlet Yönetiminde Devlet Sekreterleri için geçerli değildir.

2. Hiçbir hâkim, savcı, kamu görevlisi, aktif görevdeki asker veya polis memuru veya Devletin koruma hizmetlerinde görevli memurlar Milletvekili görevi alamaz.

3. Milletvekilliği görevini üstlenmeyi veya diğer kamu görevleriyle birlikte Milletvekilliğinin yürütülmesinin yasaklandığı diğer durumlar yasayla belirlenebilir.

Madde 104.

1. Milletvekilleri Ulusun temsilcileridir. Seçmenlerden herhangi bir talimat almazlar.

2. Milletvekilleri, görevlerini yerine getirmeye başlamadan önce, Sejm (Meclis) huzurunda aşağıdaki şekilde andiçerler:

“Ulusa karşı görevlerimi yerine getireceğime, Devletin egemenliğini ve çıkarlarını koruyacağıma, bütün gücümle Anavatanın refahı ve vatandaşlarının mutluluğu için çalışacağıma ve Polonya Cumhuriyeti'nin Anayasası ve diğer yasalarına uyacağıma bütün vicdanımla andiçerim.”

Yemine ayrıca şu cümle eklenebilir *“Tanrım, bana yardım et.”*

3. Yemin etmeyi ret görevden bir feragat olarak kabul edilir.

Madde 105.

1. Bir Milletvekili, Milletvekilliği görevi kapsamındaki faaliyetleri için, ne görev süresince ve ne de sonrasında, sorumlu tutulamaz. Bu faaliyetlerle ilgili olarak, bir Milletvekili sadece Sejm (Meclis) önünde sorumlu tutulabilir ve üçüncü tarafların haklarını ihlal etmesi durumunda sadece Sejm'in (Meclis) vereceği izinle mahkeme önüne çıkarılabilir.

2. Seçim sonuçlarının ilân edildiği günden başlayarak görev süresinin bitimine kadar, bir Milletvekili, Sejm'in izni olmaksızın cezai sorumluluğa tabi değildir.

3. Bir kişiye karşı Milletvekili olarak seçildiği günden önce açılan ceza davaları, Sejm'in (Meclis) talebiyle, görev süresinin bitmesine kadar askıya alınır. Böyle bir durumda, ceza davasıyla ilgili zamanaşımı eşit sürede uzatılır.

4. Bir Milletvekili mahkeme önüne çıkmaya rıza gösterebilir. Böyle bir durumda, iki ve üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.

5. Bir Milletvekili, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, Sejm'in (Meclis) izni olmadan gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Böyle bir gözaltı derhal Sejm (Meclis) Başkanına iletilir ki, o da derhal serbest bırakılması talimatı verebilir.

6. Milletvekillerinin mahkeme önüne çıkarılması usul ve esaslarının ayrıntıları kanunla belirlenir.

Madde 106.

Milletvekillerinin görevlerini etkin biçimde yerine getirebilmeleri ve yetkilerini kullanmaktan doğan haklarını savunabilmeleri için uygun koşullar kanunla belirlenir.

Madde 107.

1. Kanunda belirlenen sınırlar ölçüsünde, Milletvekillerinin Devlet Hazine'sine veya yerel özyönetime ait araziden herhangi bir yarar sağlayan herhangi bir iş faaliyeti göstermesi veya böyle bir taşınmazı edinmesine izin verilmez.

2. Yukarıda birinci fıkrada belirtilen yasağın herhangi bir şekilde ihlaliyle ilgili olarak, bir Milletvekili, Sejm (Meclis) Başkanı'nın önergesiyle Sejm tarafından kabul edilen bir kararla Yüce Divana gönderilebilir ve burada görevini kötüye kullanmaktan yargılanabilir.

Madde 108.

103 ve 107'nci madde hükümleri uygun olduğu hallerde Senatörler için de geçerlidir.

Düzen ve İşleyiş

Madde 109.

1. Sejm ve Senato oturumlar halinde görüşme yapar.

2. Cumhurbaşkanı, 98'inci maddenin üç ve beşinci fıkralarında belirtilen durumlar hariç, seçimleri takip eden 30 gün içinde, Sejm ve Senato'yu ilk oturumunu yapmak üzere toplantıya çağırır.

Madde 110.

1. Sejm (Meclis) Üyeleri arasından bir Sejm (Meclis) Başkanı ve Başkan Yardımcılarını seçer.

2. Sejm (Meclis) Başkanı Sejm'de oturumlara başkanlık eder, Sejm'in haklarını korur, Sejm'i dış işlerinde temsil eder.

3. Sejm daimi komisyonlar ve özel komisyonlar atar.

Madde 111.

1. Sejm belli bir konuyu incelemek için bir soruşturma komisyonu atayabilir.

2. Soruşturma komisyonunun çalışma usulleri yasa ile belirlenir.

Madde 112.

Sejm'in (Meclis) iç düzeni ve çalışmalarının yönetimi ve organlarının atanması ve işleyişi ve ayrıca Devlet kurumlarının Sejm'le ilgili hem anayasal hem de kanuni yükümlülüklerinin yerine getirilme şekli Sejm tarafından kabul edilen içtüzükle belirlenir.

Madde 113.

Sejm (Meclis) oturumları halka açıktır. Sejm (Meclis), Milletvekili üye tamsayısının yarısının hazır bulunduğu bir oturumda salt çoğunlukla gizli oturum kararı alabilir.

Madde 114.

1. Anayasada belirtilen durumlarda, Sejm ve Senato ortak oturumda, Sejm (Meclis) Başkanının veya onun yokluğunda Senato Başkanının yönettiği Ulusal Meclis olarak görev yapar.

2. Ulusal Meclis kendi içtüzüğünü belirler.

Madde 115.

1. Başbakan ve Bakanlar Kurulu Üyeleri gensoru önergelerine ve Milletvekillerinin sorularına 21 gün içinde cevap verir.

2. Başbakan ve Bakanlar Kurulunun diğer üyelerini her Sejm oturumunda ortaya atılan konularla ilgili cevap verir.

Madde 116.

1. Sejm, Polonya Cumhuriyeti adına, savaş hali ve barış ilân edebilir.

2. Sejm, sadece Polonya Cumhuriyeti topraklarına silahlı bir saldırı durumunda veya uluslararası anlaşmalar yoluyla saldırıya karşı ortak savunma yükümlülüğü otaya çıktığında savaş haline ilişkin bir karar kabul edebilir. Sejm bir oturum için toplanamıyorsa, Cumhurbaşkanı savaş hali ilân edebilir.

Madde 117.

Polonya Cumhuriyeti sınırları dışına silahlı kuvvet gönderme esasları, onaylanmış bir uluslararası anlaşma veya yasa ile belirlenir. Polonya

Cumhuriyeti toprakları içinde yabancı birliklerin varlığı ve bu topraklarda seyahatlerinin esasları, onaylanmış anlaşmalar veya kanunlarla belirlenir.

Madde 118.

1. Kanun koyma sürecini başlatma hakkı Milletvekillerine, Senatoya, Cumhurbaşkanına ve Bakanlar Kuruluna aittir.

2. Ayrıca Sejm seçimlerinde oy verme hakkı olan en az 100,000 vatandaş da kanun koyma süreci başlatma hakkına sahiptir. Bu konuda usul kanunla belirlenir.

3. Destekçileri, bir kanun tasarısını Sejm'e sunarken, tasarının uygulanmasının mali sonuçlarını da belirtir.

Madde 119.

1. Sejm üç görüşme süresince kanun tasarılarını ele alır.

2. Teklifi destekleyenler, Milletvekilleri ve Bakanlar Kurulu tarafından Sejm'de görüşüldüğü sırada bir kanun tasarısıyla ilgili değişiklik önerileri verme hakkına sahiptir.

3. Sejm (Meclis) Başkanı, daha önce komisyona sunulmayan herhangi bir değişikliğin oya konmasını reddedebilir.

4. Teklif sahipleri Sejm'de yasama sürecinde bir tasarımı ikinci görüşmenin sonuçlanmasına kadar geri çekebilir.

Madde 120.

Sejm (Meclis), kanun tasarılarını, Milletvekili üye tamsayısının yarısının hazır bulunduğu bir oturumda, Anayasa başka bir çoğunluk öngörmedikçe, basit çoğunlukla kabul eder. Sejm'in bir statü ya da kararı aksini öngörmedikçe, aynı usul, Sejm karar alırken de geçerlidir.

Madde 121.

1. Sejm'in kabul ettiği bir kanun tasarısı Sejm Başkanı tarafından Senato'ya sunulur.

2. Senato, bir kanun tasarısının sunulmasından sonraki 30 gün içinde tasarımı değiştirmeden kabul edebilir, değişiklikler kabul edebilir veya tamamen reddine karar verebilir. Tasarımın sunulmasının ardından geçen 30 gün içinde Senato uygun bir karar alamazsa, tasarı Sejm'den gönderildiği şekliyle kabul edilmiş sayılır.

3. Senato'nun bir kanun tasarısını ret kararı, ya da Senato'nun kararında önerilen bir değişiklik, Sejm bu değişikliği (Meclis) Milletvekili tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda mutlak çoğunlukla reddetmedikçe, kabul edilmiş sayılır.

Madde 122.

1. 121'inci maddede belirtilen sürecin tamamlanmasından sonra, Sejm (Meclis) Başkanı kabul edilen tasarımı imzalaması için Cumhurbaşkanına sunar.

2. Cumhurbaşkanı, kanun tasarısının sunulmasından itibaren 21 gün içinde tasarımı imzalar ve Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlanması kararını verir

3. Cumhurbaşkanı, bir kanun tasarısını imzalamadan önce, Anayasaya uygunluk görüşü almak için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesinden Anayasaya uygunluk kararı almış bir kanun tasarısını imzalamayı reddedemez.

4. Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesinin Anayasaya aykırılık yönünde karar verdiği bir kanun tasarısını imzalamayı reddeder. Bununla birlikte, eğer Anayasaya aykırılık kararı kanun tasarısının belirli hükümleriyle ilgiliyse ve Mahkeme, bunların tasarımın tamamıyla ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olduğuna karar vermemişse, o zaman Cumhurbaşkanı, Sejm (Meclis) Başkanının da görüşünü aldıktan sonra, Anayasaya aykırı bulunmuş hükümleri çıkararak kanun tasarısını imzalar veya aykırılığın giderilmesi için kanun tasarısını Sejm'e (Meclis) iade eder.

5. Eğer Cumhurbaşkanı 3'üncü fıkra uyarınca Anayasa Mahkemesine başvuramıyorsa, gerekçeleriyle birlikte kanun tasarısını yeniden görüşülmek üzere Sejm'e (Meclis) gönderir. Söz konusu kanun tasarısı Sejm'de Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oylamada beşte üç çoğunlukla yeniden kabul edilirse, o zaman Cumhurbaşkanı tasarıyı 7 gün içinde imzalar ve Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlanmak üzere gönderir. Eğer söz konusu kanun tasarısı Sejm tarafından yeniden kabul edilmişse, Cumhurbaşkanı'nın tasarıyı üçüncü fıkranın 6'ncı bendi uyarınca Anayasa Mahkemesine götürme hakkı yoktur.

6. Cumhurbaşkanı'nın kanun tasarısını Anayasaya uygunluk incelemesi için Anayasa Mahkemesine göndermesi veya yeniden görüşülmek üzere iadesi, yukarıda ikinci fıkrada belirtilen imza için izin verilen sürenin askıya alınmasına neden olur.

Madde 123.

1. Vergi kanun tasarıları, Polonya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Sejm (Meclis), Senato ve yerel özyönetim organlarına seçimleri düzenleyen kanun tasarıları, kamu kurumlarının yapı ve yetkilerini düzenleyen kanun tasarıları ve ayrıca medeni kanun tasarıları hariç olmak üzere, Bakanlar Kurulu kabul ettiği bir kanun tasarısını acil olarak sınıflandırabilir.

2. Sejm (Meclis) içtüzüğü ve Senato içtüzüğü, bir kanun tasarısının acil kaydıyla sunulması durumunda yasama sürecindeki değişiklikleri tanımlar.

3. Acil olarak sınıflandırılan bir kanun tasarısının görüşülmesi sürecinde, söz konusu tasarımın Senato'da görüşülme süresi 14 gün ve Cumhurbaşkanınca imzalanma süresi 7 gündür.

Madde 124.

110, 112, 113 ve 120'nci madde hükümleri, uygun görüldüğü şekilde, Senato için de geçerlidir.

Halk Oylaması

Madde 125.

1. Devlet için özel önem taşıyan konularla ilgili olarak ülke genelinde halkoylamasına gidilebilir.

2. Ülke genelinde halkoylamasına götürme hakkı, Milletvekili tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda oyların salt çoğunluğuyla alınmak üzere Sejm'e (Meclis) veya Senatör tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda oyların salt çoğunluğuyla alınmak üzere Senato'nun izniyle Cumhurbaşkanı'na aittir.

3. Oy kullanma hakkı olanların yarısından fazlasının katıldığı bir ülke genelinde halkoylamasının sonucu bağlayıcıdır.

4. Ülke genelinde halkoylamasının ve 235'inci maddede ele alınan halkoylamasının geçerliliği Yargıtay tarafından belirlenir.

5. Halkoylaması yapma esasları ve usulleri kanunla belirlenir.

Bölüm V.

Polonya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

Madde 126

1. Polonya Cumhurbaşkanı, Polonya Cumhuriyeti'nin yüce temsilcisi ve devlet otoritesinin sürekliliğinin garantörüdür.

2. Cumhurbaşkanı, Anayasanın gözetilmesini garanti eder, Devletin egemenlik ve güvenliğinin yanı sıra topraklarının dokunulmazlığını ve bütünlüğünü korur.

3. Cumhurbaşkanı, Anayasa ve kanunlar kapsamında ve buralarda belirtilen esaslara uygun olarak görevlerini yerine getirir.

Madde 127.

1. Cumhurbaşkanı gizli oyla yapılan, genel, eşit ve doğrudan seçimlerde Ulus tarafından seçilir.

2. Cumhurbaşkanı 5 yıllık süre için seçilir ve sadece bir dönem için yeniden seçilebilir.

3. Sadece en geç seçim günü 35 yaşını dolduran ve Sejm (Meclis) seçimlerinde tam seçilme yeterliği olan bir Polonya vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir. Sejm seçimlerinde oy verme hakkı olan en az 100,000 vatandaşın imzasıyla gösterilen adaylık da desteklenebilir.

4. Geçerli oyların yarısından fazlasını alan aday Cumhurbaşkanı seçilmiş sayılır. Adayların hiçbiri gerekli oy çoğunluğuna ulaşmamışsa, daha sonraki tekrar oylama ilk oylamadan sonraki 14'üncü gün yapılır.

5. İlk oylamada en çok oy almış iki aday tekrarlanan oylamaya katılır. Bu iki adaydan biri adaylıktan çekilir, seçim veya görev haklarından mahrum olursa,

tekrarlanan oylamada, ilk oylamada sonraki en yüksek sayıda oy alan aday ile değiştirilir. Böyle bir durumda, tekrar oylama tarihi 14 gün daha ileriye alınır.

6. Tekrarlanan oylamada daha fazla sayıda oy alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

7. Aday adaylığı ve seçimlerin yapılma şekli ve yanı sıra, seçimlerin geçerli olması için şartları, kanunla belirlenir.

Madde 128.

1. Cumhurbaşkanının görev süresi, bu görev unvanını aldığı tarihte başlar.

2. Sejm (Meclis) Başkanı tarafından, halen görevdeki Cumhurbaşkanının görev süresinin sona ermesinden en erken 100 gün ve en geç 75 gün önce bir günde ve Cumhurbaşkanlığı makamının boş olması durumunda -boşalmadan sonraki en geç 14'üncü günde, seçim gününün çalışma olmayan bir olması ve karar alındıktan sonraki 60 günlük süre içinde yapılmasını gözeterek, Cumhurbaşkanlığı seçimi için yapılmak üzere karar alınır .

Madde 129.

1. Yargıtay, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin geçerliliği üzerinde karar verme yetkisine sahiptir.

2. Bir seçmen, kanunda belirtilen esaslara göre, Cumhurbaşkanlığı seçiminin geçerliliğiyle ilgili olarak Yargıtaya şikâyet başvurusu yapma hakkına sahiptir.

3. Yarıdan, Cumhurbaşkanlığı seçiminin geçersiz olduğu kararı çıkarsa, 128'inci maddenin ikinci fıkrasında Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması durumuyla ilgili esaslara göre yeni bir seçim yapılır.

Madde 130.

Cumhurbaşkanı, Ulusal Meclis önünde aşağıdaki andı içtikten sonra görevini üstlenir.

“Ulusun iradesiyle Polonya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'ni üstlenirken Anayasa hükümlerine sadık kalacağıma andiçerim; Ulusun onurunu, Devletin bağımsızlığını ve güvenliğini sıkı sıkıya koruyacağıma ve ayrıca Anavatan'ın yararı ve vatandaşlarının refahının en yüce ödevim olarak kalacağına yemin ederim.”

Yemine ayrıca şu cümle eklenebilir *“Tanrım, bana yardım et.”*

Madde 131.

1. Eğer Cumhurbaşkanı makamının görevlerini geçici olarak yerine getiremez durumda olursa bunu, Cumhurbaşkanlığının görevlerini geçici olarak üstlenecek olan Sejm (Meclis) Başkanı'na bildirir. Eğer Cumhurbaşkanı makamının görevlerini geçici olarak yerine getiremez durumda olduğunu Sejm (Meclis) Başkanı'na bildirme durumunda olmazsa, bu durumda Sejm (Meclis) Başkanı'nın talebiyle, Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanı'nın görevini yerine getirmesine engel bir durum olup olmadığına karar verir. Anayasa Mahkemesi durumun böyle olduğu kanaatine varırsa, Cumhurbaşkanı'nın görevlerini geçici olarak Sejm (Meclis) Başkanı'nın üstlenmesini ister.

2. Sejm (Meclis) Başkanı, yeni bir Cumhurbaşkanı seçimine kadar aşağıdaki durumlarda Cumhurbaşkanının görevlerini üstlenir:

1) Cumhurbaşkanının ölümü;

2) Cumhurbaşkanı'nın görevinden istifası;

3) Seçim sonrasında yargının Cumhurbaşkanlığı seçiminin geçersizliğini ilân etmesi veya diğer nedenlerle görevi üstlenmeme;

4) Ulusal Meclis'in, Cumhurbaşkanı'nın sağlık durumu nedeniyle sürekli işgöremezliğini ilân etmesi; böyle bir ilân için Ulusal Meclisin üye tam sayısının en az üçte ikisinin çoğunluğuyla alınan bir karar gereklidir;

5) Cumhurbaşkanının, Yüce Divan'ın bir yargı kararıyla görevden alınması.

3. Sejm (Meclis) Başkanı Cumhurbaşkanı'nın görevlerini yerine getirememesi durumunda, bu görevler Senato Başkanı tarafından yürütülür.

4. Cumhurbaşkanı'nın görevlerini yürüten bir kişi Sejm'in (Meclis) görev süresini kısaltamaz.

Madde 132.

Cumhurbaşkanı, kendi makamıyla bağlantılı olanların dışında, başka bir makam üstlenmez ve başka bir kamusal görev yerine getirmez

Madde 133.

1. Cumhurbaşkanı, Devletin dışişlerinde temsilcisi olarak:

1) Uluslararası anlaşmaları onaylar veya fesheder ve bunları Sejm (Meclis) ve Senato'ya bildirir;

2) Diğer devletlere ve uluslararası kuruluşlara Polonya Cumhuriyeti'nin tam yetkili temsilcilerini atama ve geri çağırma;

3) Güven Mektuplarını kabul eder ve diğer devletler kendisine akredite uluslararası örgütlerin temsilcilerini geri çağırır.

2. Cumhurbaşkanı, bir uluslararası anlaşmayı imzalamadan önce, Anayasaya uygunluk görüşü almak için Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

3. Cumhurbaşkanı, dış politika açısından Başbakan ve ilgili bakanla işbirliği yapar.

Madde 134.

1. Cumhurbaşkanı Polonya Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanıdır.

2. Cumhurbaşkanı, barış zamanında, Silahlı Kuvvetlerin komutasını Milli Savunma Bakanı üzerinden yerine getirir.

3. Cumhurbaşkanı belirli bir süre için, Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarını atar. Komutanların görev sürelerinin uzunluğu, görev sürelerinin sonuna gelmeden görevden alınma usul ve şartları kanunla belirlenir.

4. Cumhurbaşkanı, Başbakanın talebi üzerine, bir savaş dönemi için, Silahlı Kuvvetler Başkomutanını tayin eder. Silahlı Kuvvetler Başkomutanını aynı usule uygun olarak görevden alabilir. Silahlı Kuvvetler Başkomutanı'nın

yetkisi ve ayrıca Polonya Cumhuriyeti'nin anayasal organlarına tabi olması kanunda belirtilir.

5. Cumhurbaşkanı, Milli Savunma Bakanının talebi üzerine, kanunda belirtildiği gibi askeri rütbeleri verir.

6. Cumhurbaşkanının, Silahlı Kuvvetlerin en üst komutanlığına ilişkin yetkisi, yasayla ayrıntılı olarak belirtilir.

Madde 135.

Devletin iç ve dış güvenliğiyle ilgili olarak Cumhurbaşkanının danışma organı Milli Güvenlik Kurulu'dur.

Madde 136.

Devlete dışarıdan doğrudan bir tehdit durumunda, Cumhurbaşkanı, Başbakan'ın talebi üzerine, Polonya Cumhuriyeti'nin savunması için Silahlı Kuvvetlere genel veya kısmi seferberlik ve tertiplenme emri verir.

Madde 137.

Cumhurbaşkanı Polonya vatandaşlığı verir ve Polonya vatandaşlığından vazgeçme için muvafakat verir.

Madde 138.

Cumhurbaşkanı paye ve nişan verir.

Madde 139.

Cumhurbaşkanının af yetkisi vardır. Af yetkisi Yüce Divan tarafından mahkum edilen kişileri kapsamayabilir.

Madde 140.

Cumhurbaşkanı Sejm (Meclis), Senato veya Ulusal Meclis'e seslenebilir. Bu tür mesajlar tartışma konusu edilemez.

Madde 141.

1. Cumhurbaşkanı, belirli konularla ilgili olarak, Kabine'yi toplar. Kabine, Bakanlar Kurulu üyelerinden oluşur ve Cumhurbaşkanı tarafından başkanlık edilir.

2. Kabine, Bakanlar Kurulunun yetkilerine sahip değildir.

Madde 142.

1. Cumhurbaşkanı, 92 ve 93'üncü maddelerde belirtilen esaslar çerçevesinde yönetmelik ve cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarır.

2. Cumhurbaşkanı diğer yetkililerin yürütülmesi kapsamında kararlar çıkarır.

Madde 143.

Cumhurbaşkanı'na yardım edecek organ Cumhurbaşkanlığı Kaçılıryası'dır. Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı Kaçılıryası'nın statüsünü oluşturur ve Başkanını tayin eder ve görevden alır.

Madde 144.

1. Cumhurbaşkanı, anayasal ve yasal yetkisini kullanarak, Resmi Kararlar yayınlar.

2. Cumhurbaşkanı'nın Resmi Kararları'nın geçerli olması için, imzasıyla Sejm'e karşı sorumluluğu kabul eden Başbakanın imzası gereklidir.

3. Yukarıdaki 2'nci fıkra hükümleri aşağıdakileri kapsamaz:

1) Sejm (Meclis) ve Senato seçimlerinin ilânı;

2) Yeni seçilen Sejm (Meclis) ve Senato'yu ilk oturumunu yapmaya çağırma;

3) Anayasada belirtilen durumlarda Sejm'in (Meclis) görev süresinin kısaltılması;

4) Kanun koyma sürecini başlatma;

5) Ülke genelinde halkoylaması ilân etme;

6) Bir kanun tasarısını imzalama veya imzalamayı reddetme;

7) Bir kanun veya uluslararası bir anlaşmayı Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlatmak;

8) Sejm (Meclis), Senato veya Ulusal Meclis'e seslenmek;

9) Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunma;

10) Denetim gerçekleştirmesi için Yüksek Denetleme Kurulu'nu görevlendirme;

11) Başbakanı aday gösterme ve atama;

12) Bakanlar Kurulunun istifasını kabul ve geçici olarak görevini devam etmelerini yükümlü kılma;

13) Bir Bakanlar Kurulu üyesinin Yüce Divan önüne çıkarılması için Sejm'e (Meclis) başvurma;

14) Sejm'in (Meclis) hakkında gensoru önergesini kabul ettiği bir bakanı görevden alma;

15) Kabinayı toplam;

16) Paye ve nişan verme;

17) Hâkimleri atama;

18) Af yetkisini kullanma;

19) Polonya vatandaşlığı verme ve vatandaşlıktan çıkmaya izin verme;

20) Yargıtay Birinci Başkanı'nı atama;

21) Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Başkan Yardımcısı'nı atama;

22) Danıştay Birinci Başkanını atama;

23) Yargıtay ve Danıştay başkan ve başkan yardımcılarını atama;

24) Sejm'den (Meclis) Polonya Ulusal Bankası Başkanını atamasını talep etme;

25) Para Politikası Kurulu üyelerini atama;

- 26) Milli Güvenlik Kurulu üyelerini atama ve görevden alma;
- 27) Ulusal Radyo-Televizyon Yayın Kurulu üyelerini atama;
- 28) Cumhurbaşkanlığı Kaçılıryası'nın statüsünü oluşturma ve Cumhurbaşkanlığı Kaçılırya Başkanı'nı atama ve görevden alma;
- 29) 93'üncü maddede belirtilen esaslar dâhilinde emirler yayınlamak;
- 30) Cumhurbaşkanlığı görevinden istifa etme.

Madde 145.

1. Cumhurbaşkanı, Anayasanın veya kanunların ihlali veya işlediği bir suç nedeniyle Yüce Divan'da yargılanabilir.
2. Cumhurbaşkanına karşı ilgili bir suçlama, Ulusal Meclis tarafından, Meclisin en az 140 üyesinin önergesi üzerine, Ulusal Meclisin üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla aldığı bir kararla yapılabilir.
3. Yüce Divanda görülecek bir iddianamenin kabul edildiği gün Cumhurbaşkanlığı makamının tüm görevleri askıya alınır. 131'inci madde hükümleri uygun olduğu hallerde uygulanır.

Bölüm VI.

Bakanlar Kurulu ve Devlet Yönetimi

Madde 146.

1. Bakanlar Kurulu, Polonya Cumhuriyeti'nin içişlerini ve dış politikasını yürütür.
2. Bakanlar Kurulu, diğer Devlet organları ve yerel yönetimler için ayrılmış olanlar dışındaki Devlet işleri yürütür.
3. Bakanlar Kurulu, devlet yönetimi üstlenir.
4. Anayasa ve kanunlarda belirlenen esaslar çerçevesinde ve kapsamında Bakanlar Kurulu özellikle:
 - 1) Kanunların uygulanmasının sağlar;
 - 2) Genelge çıkarır;
 - 3) Devlet idaresinin organlarının çalışmalarını koordine eder ve denetler;
 - 4) Devlet Hazinesinin çıkarlarını korur;
 - 5) Bir taslak Devlet Bütçesi kanul eder;
 - 6) Devlet Bütçesinin uygulanmasını denetler ve Devlet hesaplarının kapatılması için karar kabul eder ve Bütçe uygulanmasına ilişkin bir rapor verir;
 - 7) Devlet ve kamu düzeninin iç güvenliğini sağlar;
 - 8) Devletin dış güvenliğini sağlar;
 - 9) Diğer Devletler ve uluslararası kuruluşlarla ilişkiler konusunda genel denetim uygular;
 - 10) Onaylanması gereken uluslararası anlaşmalar yapar ve ayrıca diğer uluslararası anlaşmaları kabul ve fesheder;

11) Milli savunma alanında genel denetim uygular ve yıllık aktif askerlik yapmakla yükümlü vatandaşların sayısını belirler;

12) Kendi çalışma düzeni ve şeklini belirler.

Madde 147.

1. Bakanlar Kurulu, Bakanlar Kurulu Başkanı (Başbakan) ve Bakanlardan oluşur.

2. Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcıları (Başbakan Yardımcıları) Bakanlar Kurulu içinden atanabilir.

3. Başbakan ve Başbakan Yardımcıları da bir bakanın görevlerini yerine getirebilir.

4. Kanunlarda belirtilen komisyon başkanları da Bakanlar Kurulu üyeliğine atanabilir.

Madde 148.

Başbakan;

1) Bakanlar Kurulu'nu temsil eder;

2) Bakanlar Kurulu'nun çalışmalarını yönlendirir;

3) Genelge çıkarır;

4) Bakanlar Kurulu'nun kabul ettiği politikaların uygulanmasını sağlar ve uygulanma şeklini belirler;

5) Bakanlar Kurulu üyelerinin çalışmalarını koordine eder ve denetler;

6) Anayasa ve kanunlarda belirlenen sınırlar içinde yerel yönetimleri denetler.

7) Devlet idaresinde çalışanların resmi amiridir.

Madde 149.

1. Bakanlar devlet idaresinin belirli bir dalını yönlendirir veya Başbakan tarafından kendilerine tahsis edilen görevleri yerine getirir. Devlet idaresinin bir dalını yönlendiren bir bakanın faaliyet kapsamı kanunla belirlenir.

2. Devlet idaresinin bir dalını yöneten bir bakan genelgeler yayınlar. Bakanlar Kurulu üyeleri, Başbakan'ın isteği üzerine, bir bakanın genelgesini veya emrini iptal edebilir.

3. Devlet idaresinin bir dalını yöneten bir bakan için geçerli hükümler, 147'nci maddenin 4'üncü fıkrasında belirtilen komisyon başkanları için de geçerlidir.

Madde 150.

Bakanlar Kurulu'nun bir üyesi kendi kamu görevlerine aykırı herhangi bir faaliyette bulunamaz.

Madde 151.

Başbakan, Başbakan Yardımcıları ve bakanlar Cumhurbaşkanı'nın huzurunda aşağıdaki şekilde andiçerler:

“Başbakanlık (Başbakan Yardımcılığı, bakanlık) görevini üstlenirken, Anayasanın ve Polonya Cumhuriyeti'nin diğer kanunlarının hükümlerine sadık kalacağıma ve Anavatan'ın yararı ve vatandaşlarının refahının daima en yüce yükümlülüğüm olarak kalacaklarına andiçerim.”

Yemine ayrıca şu cümle eklenebilir *“Tanrım, bana yardım et.”*

Madde 152.

1. Voyvoda, bir voyvodalıkta Bakanlar Kurulu'nun temsilcisidir.
2. Bir voyvoda atanması ve görevden alınması usulleri ve yanı sıra faaliyet kapsamı kanunla belirlenir.

Madde 153.

1. Devlet yönetim organlarında, Devletin yükümlülüklerinin tarafsız olarak yerine getirilmesi için, profesyonel, çalışkan ve siyasi olarak tarafsız bir memur sınıfı faaliyet gösterir.
2. Başbakan, bu memurların amiridir.

Madde 154.

1. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nu teşkil edecek bir Başbakan adayı gösterir. Cumhurbaşkanı, Sejm'in ilk oturumundan veya önceki Bakanlar Kurulu üyelerinin istifasını kabul ettikten sonraki 14 gün içinde, Başbakan'la birlikte Bakanlar Kurulu'nun diğer üyelerini atar ve bu yeni atanmış Bakanlar Kurulu üyelerinin yeminlerini kabul eder.

2. Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından atanmasını izleyen 14 gün içinde, Sejm'e Bakanlar Kurulu'nun faaliyet programını sunar ve güvenoyu ister. Sejm, Milletvekili üye tam sayısının en az yarısının hazır bulunduğu oturumda oyların salt çoğunluğuyla bu güvenoyunu kabul eder.

3. Yukarıdaki 1'inci fıkraya uyarınca bir Bakanlar Kurulu atanmamış olması veya yukarıdaki 2'nci fıkraya uyarınca güvenoyu alamaması durumunda, Sejm, 1 ve 2'nci fıkralarda belirtilen zaman sürelerinin sonunda 14 gün içinde, Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır olduğu bir oturumda salt çoğunlukla bir Başbakan ve onun önerdiği Bakanlar Kurulu'nu seçer. Cumhurbaşkanı bu şekilde seçilen Bakanlar Kurulu tayin eder ve üyelerinin görev yeminlerini kabul eder.

Madde 155.

1. 154'üncü maddenin 3'üncü fıkrası hükümleri uyarınca Bakanlar Kurulu üyelerinin atanmamış olması durumunda, Cumhurbaşkanı, 14 gün içinde bir Başbakan ve onun önerisiyle Bakanlar Kurulu'nun diğer üyelerini atar. Cumhurbaşkanı'nın Bakanlar Kurulu'nu atamasını izleyen 14 gün içinde, Sejm (Meclis) Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır olduğu bir oturumda güvenoyu oylaması yapar.

2. 1'inci fıkraya uyarınca Bakanlar Kurulu'na güvenoyu verilmemesi durumunda, Cumhurbaşkanı Sejm'in görev süresini kısaltır ve seçimlere gidilmesi emrini verir.

Madde 156.

1. Bakanlar Kurulu üyeleri, Anayasa ve kanunları ihlal etmeleri ve ayrıca makamlarıyla ilgili görevleriyle bağlantılı işledikleri suçlardan dolayı Yüce Divan'da yargılanırlar.

2. Cumhurbaşkanı veya 115 Milletvekilinin önergesiyle, bir Bakanlar Kurulu üyesinin Yüce Divan'da yargılanması kararı, Sejm'in Milletvekili tam sayısının beşte üçü çoğunluğuyla kabul edilebilir.

Madde 157.

1. Bakanlar Kurulu üyeleri, Bakanlar Kurulu'nun faaliyetleri için Sejm'e karşı topluca sorumludur.

2. Bakanlar Kurulu üyeleri, kendi yetki alanlarındakiveya Başbakan tarafından kendilerine devredilen konularla ilgili olarak Sejm'e karşı bireysel olarak sorumludur.

Madde 158.

1. Sejm (Meclis), en az 46 Milletvekilinin bir Başbakan adayı belirleyen önergesi üzerine, Milletvekili tamsayısının çoğunluk oyuyla Bakanlar Kurulu hakkında güvensizlik oyu kabul edebilir. Sejm (Maclis) böyle bir karar aldığı takdirde, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nun istifasını kabul eder ve Sejm tarafından seçilen yeni bir Başbakan ve onun önerisiyle Bakanlar Kurulu'nun diğer üyelerini atar ve görev yeminlerini kabul eder.

2. Yukarıda 1'inci fıkrada belirtilen kararı kabul önergesi, verildikten en geç 7 gün sonra oya sunulabilir. Sonrasında benzer türde bir önerge, önceki önerenin verildiği günden itibaren 3 aydan daha önce verilemez. İzleyen bir önerge, eğer en az 115 Milletvekili tarafından verilmişse, 3 aydan önce de verilebilir.

Madde 159.

1. Sejm, bir tek bakan hakkında güvensizlik oyu kabul edebilir. Böyle bir güvensizlik oyu önergesi en az 69 Milletvekili tarafından verilebilir. 158'inci maddenin 2'nci fıkraya hükümleri uygun olduğu hallerde uygulanır.

2. Cumhurbaşkanı Sejm'de (Meclis) Milletvekili tamsayısının çoğunluk oylarıyla güvensizlik oyu verilen bir bakanı azleder.

Madde 160.

Başbakan, Sejm'e Bakanlar Kurulu'na güvenoyu isteyen bir önerge verebilir. Bakanlar Kurulu'na, Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda, çoğunluk oylarıyla güven oyu verilir.

Madde 161.

Cumhurbaşkanı, Başbakan'ın başvurusuyla, Bakanlar Kurulu'nun oluşumundaki değişiklikleri sonuçlandırır.

Madde 162.

1. Başbakan, yeni seçilen Sejm'in (Meclis) ilk oturumunda Bakanlar Kurulunun istifasını verir.

2. Başbakan, aşağıdaki durumlarda da Bakanlar Kurulu'nun istifasını sunar:

- 1) Bakanlar Kurulu Sejm'den (Meclis) güvenoyu alamazsa;
- 2) Bakanlar Kurulu'na Sejm'den (Meclis) güvensizlik oyu verilirse;
- 3) Başbakan kendisi görevinden istifa ederse;

3. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nun istifasını kabul ettiğinde, yeni Bakanlar Kurulu atanıncaya kadar görevlerini sürdürmekle yükümlü kılar.

4. Cumhurbaşkanı, yukarıda 2'inci fıkranın 3'üncü bendinde belirtilen durumda, Bakanlar Kurulu'nun istifasını Kabul etmeyi reddeder.

Bölüm VII.
Yerel Yönetim

Madde 163.

Yerel yönetimler, Anayasa veya kanunlarla diğer kamu kurumlarına ayrılmamış olan kamu görevlerini yürütür.

Madde 164.

1. Komün (gmina) yerel yönetimin temel birimidir.
2. Bölgesel ve/veya yerel yönetimin diğer birimleri yasa ile belirlenir.
3. Komün yerel yönetimin diğer birimlerine ayrılmış olmayan tüm görevlerini yerine getirir.

Madde 165.

1. Yerel yönetim birimleri tüzel kişiliğe sahiptir. Sahiplik ve diğer mülkiyet haklarına sahiptirler.

2. Yerel yönetim birimlerinin özyönetim niteliği mahkemelerce korunur.

Madde 166.

1. Kendi kendini yöneten bir toplumun ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan kamu görevleri, doğrudan bir sorumluluk olarak, yerel yönetim birimleri tarafından yapılır.

2. Devletin temel ihtiyaçları gerektirdiğinde, yerel yönetim birimlerine, bir kanunla, diğer kamu görevlerini yerine getirmek üzere talimat verebilir. Bu şekilde ayrılan görevlerin aktarılma ve yerine getirilme şekli yasa ile belirlenir.

3. Yerel yönetimler ve devlet yönetimi arasındaki yargımla yetkisiyle ilgili uyuşmazlıklar idare mahkemelerince çözülür.

Madde 167.

1. Yerel yönetim birimlerine kendilerine verilen görevleri yerine getirmek için yeterince kamu fonu sağlanır.

2. Yerel yönetim birimlerinin gelirleri kendi gelirlerinin yanı sıra Devlet Bütçesinden genel sübvansiyonlar ve belirli yardımlardan oluşur.

3. Yerel yönetim birimlerinin gelir kaynakları yasa ile belirlenir.

4. Yerel yönetim birimlerinin görev ve yetkilerinin kapsamlarındaki değişiklikler, kamu gelirlerinden aldıkları paylarda uygun değişikliklerle birlikte yapılır.

Madde 168.

Kanunla belirlendiği ölçüler içinde, yerel yönetim birimleri, yerel vergi ve harç düzeylerini belirleme hakkına sahiptir.

Madde 169.

1. Yerel yönetim birimleri görevlerini kurucu ve yürütme organları ile yerine getirir.

2. Kurucu organlar için seçimler, genel ve doğrudandır ve gizli oyla yapılır. Aday gösterme ve seçimlerin yapılma şekli ve yanı sıra, seçimlerin geçerli olması için şartları, kanunla belirlenir.

3. Seçim ve yerel yönetim birimleri yürütme organlarının görevden alınması için usuller yasa ile belirlenir.

4. Yerel yönetim birimlerinin iç organizasyon yapısı, kurucu organları tarafından, yasal sınırlar içinde, belirlenir.

Madde 170.

Kendi kendini yöneten bir topluluğun üyeleri, doğrudan seçimle kurulan yerel yönetim organının görevden alınması da dâhil olmak üzere, kendi topluluklarını ilgilendiren konularda bir halkoylaması yoluyla, karar alabilirler. Yerel halkoylaması yapma esasları ve usulleri kanunla belirlenir.

Madde 171.

1. Yerel yönetimin işlemlerinin hukuka uygunluğu denetlemeye tabidir.

2. Yerel yönetim birimlerinin faaliyetleri üzerinde inceleme yapan organlar şunlardır: Başbakan ve voyvodalar ve mali konularla ilgili olarak bölgesel denetim kurulları.

3. Anayasa veya yasaları ihlal etmesi durumunda, Başbakan'ın bir önergesiyle, Sejm yerel hükümetin bir kurucu organını feshedebilir.

Madde 172.

1. Yerel yönetim birimleri birlik oluşturma hakkına sahiptir.

2. Bir yerel yönetim birimi, yerel ve bölgesel toplulukların uluslararası birliklerine katılma ve ayrıca diğer devletlerin yerel ve bölgesel topluluklarıyla işbirliği yapma hakkına sahiptir.

3. Yukarıdaki 1 ve 2'nci fıkralarda belirtilen yerel yönetim birimlerinin haklarını kullanmasıyla ilgili esaslar yasayla belirlenir.

Bölüm VIII.

Mahkemeler ve Kurullar

Madde 173.

Mahkemeler ayrı bir erk teşkil eder ve diğer erklerden bağımsızdır.

Madde 174.

Mahkemeler kararlarını Polonya Cumhuriyeti adına ilân eder.

Mahkemeler

Madde 175.

1. Polonya Cumhuriyeti'nde adaletin dağıtımı Yargıtay, genel mahkemeler, idari mahkemeler ve askeri mahkemeler tarafından yerine getirilir.

2. Olağanüstü mahkemeler ve acil mahkeme usulleri sadece savaş zamanında tesis edilebilir.

Madde 176.

1. Mahkeme muameleleri en az iki aşamalıdır.

2. Kuruluş yapısı ve yargılama ve ayrıca muhakeme usulleri yasa ile belirlenir.

Madde 177.

Umumi mahkemeler, kanunla diğer mahkemelere bırakılmış olanlar dışında her türlü yargılamayı yapar.

Madde 178.

1. Hâkimler yargı fonksiyonlarını yerine getirirken bağımsızdır ve sadece bu Anayasa ve kanunlara tabidir.

2. Hâkimlere iş için uygun koşullar ve makamlarına ve görevlerinin kapsamıyla uyumlu ücret sağlanır.

3. Bir hâkim bir siyasi partiye, sendikaya üye olamaz veya mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkesiyle bağdaşmayan kamusal faaliyetler yapamaz.

Madde 179.

Hâkimler, Ulusal Adalet Konseyi'nin önerisiyle Cumhurbaşkanı tarafından süresiz olarak atanır.

Madde 180.

1. Hâkimlerin görev yeri değiştirilemez.

2. Bir hâkimin görevden alınması, memuriyetten uzaklaştırılması, isteği dışında başka bir mevki veya konuma nakli sadece bir mahkeme kararıyla ve sadece kanunda belirlenen hallerde mümkündür.

3. Bir hâkim, görevini yapmasını engelleyen hastalık veya sakatlık nedeniyle emekli olabilir. Bunun yapılma ve ayrıca bu karara karşı itiraz usulü yasa ile belirlenir.

4. Bir yasa hâkimler için emeklilik yaş sınırı koyar.

5. Mahkeme sisteminde reorganizasyon veya mahkeme bölgelerinde değişiklik söz konusu olduğunda, bir hâkim başka bir mahkemeye tahsis edilebilir veya tam ücretli olarak emekli edilir.

Madde 181.

Bir hâkimin, kanunda belirtilen bir mahkemeden ön izin olmaksızın, cezai sorumluluğu olamaz ve hürriyetlerinden mahrum edilemez. Bir hâkim, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Yetkili mahkeme başkanı böyle bir gözaltıdan derhal haberdar edilir ve gözaltındaki kişinin derhal serbest bırakılmasını emredebilir.

Madde 182.

Bir kanun adalet dağıtım sisteminde vatandaşların katılımının kapsamını belirler.

Madde 183.

1. Yargıtay umumi ve askeri mahkemelerin kararlarıyla ilgili denetleme yapar.

2. Yargıtay ayrıca Anayasa ve kanunlarda belirtilen diğer faaliyetleri yerine getirir.

3. Yargıtay Birinci Başkanı, Cumhurbaşkanı tarafından, Yargıtay Hâkimleri Genel Kurulu'nun önerdiği adaylar arasından 6 yıllık bir süre için seçilir.

Madde 184.

Danıştay ve idare mahkemeleri, kanunda belirtilen ölçülerde, kamu yönetiminin performansı üzerinde denetleme yapar. Bu denetim, ayrıca, yerel yönetim organlarının kararlarının statülerine ve devlet yönetiminin bölgesel organlarının normatif kanunlarına uygunluğuyla ilgili mahkeme kararlarını da kapsar.

Madde 185.

Danıştay Başkanı, Cumhurbaşkanı tarafından, Danıştay Hâkimleri Genel Kurulu'nun önerdiği adaylar arasından 6 yıllık bir süre için seçilir.

Madde 186.

1. Ulusal Yargı Kurulu mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığını korur.

2. Ulusal Yargı Kurulu, normatif kanunların mahkemeler ve hâkimlerin bağımsızlığını ilgilendiren kısımlarıyla ilgili olarak Anayasa Mahkemesine başvuru yapabilir.

Madde 187.

1. Ulusal Yargı Kurulu şöyle oluşur:

1) Yargıtay Birinci Başkanı, Adalet Bakanı, Danıştay Başkanı ve Cumhurbaşkanınca atanan bir kişi.

2) Yargıtay, umumi mahkemeler, idare mahkemeleri ve askeri mahkemeler arasından seçilen 15 hâkim.

3) Sejm (Meclis) tarafından Milletvekilleri arasından seçilen 4 üye ve Senato tarafından Senatörler arasından seçilen 2 üye.

2. Ulusal Yargı Kurulu, üyeleri arasından, bir başkan ve iki başkan yardımcısı seçer.

3. Ulusal Yargı Kurulu üyeleri olarak seçilen kişilerin görev süresi 4 yıldır.

4. Ulusal yargı Kurulu'nun kuruluş yapısı, faaliyet kapsamı ve çalışma düzeni ve ayrıca üyelerinin seçilme şekli kanunla düzenlenir.

Anayasa Mahkemesi

Madde 188.

Anayasa Mahkemesi aşağıdaki hususlarda karar verme yetkisine sahiptir:

1) Kanunların ve uluslararası anlaşmaların Anayasaya uygunluğu;

2) Bir kanunun, onaylanmaları için yasa tarafından verilen ön izin gerekli olan onaylanmış uluslararası anlaşmalara uygunluğu;

3) Merkezi Devlet organlarının çıkardığı yasal hükümlerin Anayasaya, onaylanmış uluslararası anlaşmalara ve kanunlara uygunluğu;

4) Siyasi partilerin amaçlarının veya faaliyetlerinin Anayasa uygunluğu;

5) 79'uncu maddenin 1'inci fıkrasında belirtildiği üzere, Anayasa ihlallerine ilişkin şikayetler.

Madde 189.

Anayasa Mahkemesi devletin merkezi anayasal organları arasındaki yetki uyuşmazlıklarını çözer.

Madde 190.

1. Anayasa Mahkemesi kararları evrensel bağlayıcı uygulamadır ve nihaidir.

2. 188'inci maddede belirtilen konularla ilgili Anayasa Mahkemesi kararları, orijinal normatif kanunun yayımlandığı resmi yayında derhal yayımlanır. Eğer normatif bir kanun yayımlanmamışsa, karar Monitör Polski, Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde yayımlanır.

3. Anayasa Mahkemesi bir kararı yayımlandığı günden itibaren yürürlüğe girer, ancak, Anayasa Mahkemesi bir normatif kanunun bağlayıcı gücünün sona ermesi için başka bir tarih belirleyebilir. Bu süre bir kanunla ilgili olarak 18 ayı, ya da başka bir normatif kanunla ilgili olarak 12 ayı aşamaz. Bir kararın, Bütçe'de öngörülme mali sonuçları olması durumunda, Anayasa Mahkemesi, Bakanlar Kurulu'nun görüşünü aldıktan sonra, ilgili normatif kanunun bağlayıcılığının sona erdiği tarihi belirleyebilir.

4. Anayasa Mahkemesinin verdiği, yasal olarak yürürlükteki bir kararın, nihai idari bir karar veya diğer konuların çözümünün dayandırıldığı bir normatif kanunun, Anayasaya, bir uluslararası anlaşma veya kanuna aykırılık kararı, davanın yeniden görülme usulleri veya kararın bozulması veya hükümlerde belirlenmiş ilgili davaya uygun şekil veya esaslarla çözümüne temel teşkil eder.

5. Anayasa Mahkemesi kararları oy çokluğu ile alınır.

Madde 191.

1. Aşağıdakiler 188'inci maddede belirtilen konularla ilgili olarak Anayasa Mahkemesine başvuru yapabilir:

1) Cumhurbaşkanı, Sejm (Meclis) Başkanı, Senato Başkanı, Başbakan, 50 Milletvekilleri, 30 senatör, Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı, Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı ve Vatandaş Hakları Komiseri,

2) 186'ncı maddenin 2'nci fıkrasında belirtilen kapsamda, Ulusal Yargı Kurulu;

3) Yerel yönetim birimlerinin kurucu organları;

4) Sendikaların ulusal organları ve yanı sıra, işveren örgütleri ve meslek örgütlerinin ulusal yetkilileri;

5) Kiliseler ve dini kuruluşlar;

6) 79'uncu maddede belirtilen konular, burada belirtilen kapsamda.

2. Yukarıda, 1'inci fıkranın 3) ve 5)'inci bentlerinde belirtilen konular, eğer normatif kanunlar, kendi faaliyetleri kapsamına uygun konulara ilişkinse böyle bir başvuru yapabilir.

Madde 192.

Aşağıdaki kişiler 189'uncu Maddede belirtilen konularla ilgili olarak Anayasa Mahkemesine başvuru yapabilir: Cumhurbaşkanı, Sejm (Meclis) Başkanı, Senato Başkanı, Başbakan, Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, ve Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı.

Madde 193.

Herhangi bir mahkeme, bir normatif kanunun, Anayasaya, onaylanmış uluslararası anlaşmalara veya kanunlara uygunluğu ile ilgili olarak bir hukuki sorunu, bu sorunun cevabı hâlihazırda mahkemenin önünde duran bir meseleyi karara bağlayacaksa, Anayasa Mahkemesine götürebilir.

Madde 194.

1. Anayasa Mahkemesi, Sejm (Meclis) tarafından bireysel olarak, hukuk bilgileriyle ayırt edilen kişiler arasından, 9 yıllık bir görev süresi için seçilen 15 hâkimden oluşur. Bir kişi sadece bir dönem için seçilebilir.

2. Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Başkan Yardımcısı, Anayasa Mahkemesi Hâkimleri Genel Kurulu tarafından önerilen adaylar arasından Cumhurbaşkanıınca atanır.

Madde 195.

1. Anayasa Mahkemesi Hâkimleri yargı fonksiyonlarını yerine getirirken bağımsızdır ve sadece Anayasaya tabidir.

2. Anayasa Mahkemesi Hâkimleri'ne çalışma için uygun koşullar ve makamlarına ve görevlerinin kapsamıyla uyumlu ücret sağlanır.

3. Anayasa Mahkemesi Hâkimleri, görevleri süresince, bir siyasi partiye, sendikaya üye olamaz veya mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkesiyle bağdaşmayan kamusal faaliyetler yapamaz.

Madde 196.

Anayasa Mahkemesinin bir hâkimi, Anayasa Mahkemesinin ön izni olmaksızın ceza davasından yargılanamaz veya hürriyetlerinden mahrum edilemez. Bir hâkim, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Anayasa Mahkemesi Başkanı böyle bir gözaltıdan derhal haberdar edilir ve gözaltındaki kişinin derhal serbest bırakılmasını emredebilir.

Madde 197.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yanı sıra davaları ele alma şekli yasa ile belirlenir.

Yüce Divan**Madde 198.**

1. Aşağıdaki kişiler, makamlarında veya onun kapsamında Anayasa veya bir kanunu ihlal etmekten dolayı anayasa gereği, Anayasa Mahkemesinde yargılanır: Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri, Polonya Ulusal Bankası Başkanı, Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, Ulusal Radyo-Televizyon Yayın Kurulu üyeleri, Başbakan'ın bir bakanlık üzerinden yönetim yetkisi verdiği kişiler ve Genel Kurmay Başkanı.

2. Milletvekilleri ve Senatörler de 107'nci maddede belirtilen ölçüde Yüce Divan'a karşı sorumludur.

3. Yüce Divan'ın verebileceği ceza türleri yasa ile belirlenir.

Madde 199.

1. Yüce Divan, bir başkan, iki başkan yardımcısı ve Sejm tarafından mevcut yasama dönemi için Milletvekili veya Senatör olmayanlar arasından seçilen 16 üyeden oluşur. Divan başkan yardımcıları ve Mahkeme üyelerinin en az yarısı hâkimlik görevini yapabilmek için gerekli vasıflara sahip olmalıdır.

2. Yargıtay Birinci Başkanı, Yüce Divan'a başkanlık eder.

3. Yüce Divan'ın üyeleri, fonksiyonlarını yerine getirirken bağımsızdır ve sadece Anayasa ve kanunlara tabidir.

Madde 200.

Yüce Divan'ın bir üyesi, Yüce Divan'ın ön izni olmaksızın ceza davasından yargılanamaz veya hürriyetlerinden mahrum edilemez. Yüce Divan'ın bir üyesi, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Yüce Divan Başkanı böyle bir gözaltıdan derhal haberdar edilir ve gözaltındaki kişinin derhal serbest bırakılmasını emredebilir.

Madde 201.

Yüce Divan'ın kuruluşu ve yanı sıra davaları ele alma şekli yasa ile belirlenir.

Bölüm IX.**Hakların Savunulması ve
Devlet Denetleme Organları
Yüksek Denetleme Kurulu****Madde 202.**

1. Yüksek Denetleme Kurulu devletin en üst denetim organıdır.
2. Yüksek Denetleme Kurulu Sejm'e (Meclis) tâbidir.
3. Yüksek Denetleme Kurulu kurul esaslarına göre faaliyet gösterir.

Madde 203.

1. Yüksek Denetleme Kurulu, devlet yönetim organlarının, Polonya Ulusal Bankasının, Devlet tüzel kişilerinin ve diğer Devlet kuruluşlarının, yasallık, ekonomik basiret, etkililik ve çalışkanlık açısından faaliyetlerini denetler.

2. Yüksek Denetleme Kurulu, yerel yönetim organlarının, komün tüzel kişilerinin ve diğer komün kuruluşlarının, yasallık, ekonomik basiret, etkililik ve çalışkanlık açısından faaliyetlerini denetler.

3. Yüksek Denetleme Kurulu ayrıca, Devlet ve komün arazisini veya kaynaklarını kullanma veya Devlete karşı mali yükümlülüklerini yerine getirme açısından, yasallık ve ekonomik tutum la ilgili olarak diğer kuruluşların faaliyetlerini de denetler.

Madde 204.

1. Yüksek Denetleme Kurulu Sejm'e (Meclis) şunları sunar:
 - 1) Devlet Bütçe uygulaması ve para politikasının amaçlarının bir analizi;
 - 2) Bakanlar Kurulu tarafından sunulan bir önceki mali yıla ait hesapların kabul oyu ile ilgili bir görüş;
 - 3) Yasa ile belirlenen denetimlerin, çıkarımların ve önerilerin sonuçları hakkında bilgi.
2. Yüksek Denetleme Kurulu Sejm'e (Meclis) yıllık faaliyet raporu sunar:

Madde 205.

1. Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, bir dönem için daha uzatılabilir 6 yıllık bir süre için, Senato'nun ön onayı ile, Sejm (Meclis) tarafından atanır.

2. Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, ne bir yüksek öğrenim kurumunda profesörlük dışında başka bir göreve üstlenebilir, ne de başka bir mesleki faaliyette bulunabilir..

3. Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, bir siyasi parti, bir sendikaya üye olamaz ya da makamının onuruyla bağdaşmayan başka kamusal faaliyet gerçekleştiremez.

Madde 206.

Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, Sejm'in (Meclis) ön izni olmaksızın ceza davasından yargılanamaz veya hürriyetlerinden mahrum edilemez. Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Sejm (Meclis) Başkanı böyle bir gözaltıdan derhal haberdar edilir ve gözaltındaki kişinin derhal serbest bırakılmasını emredebilir.

Madde 207.

Yüksek Denetleme Kurulu'nun kuruluş ve çalışma usulü yasa ile belirlenir.

Vatandaş Hakları Komiseri**Madde 208.**

1. Vatandaş Hakları Komiseri, vatandaşların ve kişilerin Anayasada ve diğer normatif kanunlarda belirtilen özgürlüklerini ve haklarını korur.

2. Vatandaş Hakları Komiseri'nin çalışma kapsam ve usulü yasa ile belirlenir.

Madde 209.

1. Vatandaş Hakları Komiseri 5 yıllık bir süre için Senato onayı ile Sejm (Meclis) tarafından atanır.

2. Vatandaş Hakları Komiseri, ne bir yüksek öğrenim kurumunda profesörlük dışında başka bir göreve üstlenebilir, ne de başka bir mesleki faaliyette bulunabilir..

3. Vatandaş Hakları Komiseri, bir siyasi parti, bir sendikaya üye olamaz ya da makamının onuruyla bağdaşmayan başka kamusal faaliyet gerçekleştiremez.

Madde 210.

Vatandaş Hakları Komiseri faaliyetlerinde bağımsızdır, diğer Devlet organlarından bağımsızdır ve yasada belirtilen ilkeler doğrultusunda sadece Sejm'e (Meclis) karşı sorumludur.

Madde 211.

Vatandaş Hakları Komiseri, Sejm'in (Meclis) ön izni olmaksızın ceza davasından yargılanamaz veya hürriyetlerinden mahrum edilemez. Vatandaş Hakları Komiseri, suç işlediğine kanaat getirilmesi ve davanın gidişatı açısından gözaltına alınmasının gerekli görülmesi durumu hariç, gözaltına alınamaz veya tutuklanamaz. Sejm (Meclis) Başkanı böyle bir gözaltıdan derhal haberdar edilir ve gözaltındaki kişinin derhal serbest bırakılmasını emredebilir.

Madde 212.

Vatandaş Hakları Komiseri yıllık olarak Sejm'e ve Senato'ya faaliyet raporu sunar ve kişi ve vatandaş özgürlükleri ve haklarına karşı gösterilen derecesini rapor eder.

Ulusal Radyo–Televizyon Kurulu**Madde 213.**

1. Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu ifade özgürlüğünü, bilgi edinme hakkını korur ve ayrıca radyo-televizyonla ilgili kamu yararını korur.

2. Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu, yönetmelikler çıkarır ve bazı özel durumlarda kararlar alır.

Madde 214.

1. Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu üyeleri, Sejm (Meclis), Senato ve Cumhurbaşkanı tarafından atanır.

2. Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu'nun bir üyesi, bir siyasi parti, bir sendikaya üye olamaz ya da görevinin onuruyla bağdaşmayan başka kamusal faaliyet gerçekleştiremez.

Madde 215.

Ulusal Radyo-Televizyon Kurulu'nun çalışma esasları ve usulleri, örgütlenmesi ve üyelerinin atanması için detaylı ilkeleri, yasa ile belirlenir.

Bölüm X.**Kamu Maliyesi****Madde 216.**

1. Kamusal amaçlar için ayrılan mali kaynaklar kanuna belirtilen şekilde toplanır ve kullanılır.

2. Mülk, mal veya hisse senetleri, Devlet Hazinesi, Polonya Ulusal Bankası ya da diğer Devlet tüzel kişiler tarafından menkul kıymet edinmek, elden çıkarmak veya ipotek altına girmek yasa ile belirlenen esaslar ve usullerle yapılır.

3. Herhangi bir tekel kanun yoluyla kurulur.

4. Devletin borçlanması, ve ayrıca garanti ve mali kefalet vermesi yasa ile belirlenen esaslar ve usullerle yapılır

5. Ne yıllık gayri safi yurtiçi hasıla değerinin beşte üçünü aşan bir ulusal kamu borcu doğuracak borçlanma yapılabilir ne de garanti ve mali kefalet verilebilir. Yıllık gayri safi yurtiçi hasıla ve ulusal kamu borç miktarını hesaplama yöntemi kanunla belirlenir.

Madde 217.

Vergi tarhıyla birlikte diğer kamu harçları, vergiye tabi olanların belirlenmesine ve vergi oranları ve ayrıca vergi mükelleflerinin vergi muafiyeti kategorilerinin yanı sıra, vergi iadeleri ve vergi affına ilişkin esasları kanunla düzenlenir.

Madde 218.

Devlet Hazinesi'nin organizasyonu ve Devlet Hazine varlıklarının yönetim şekli yasa ile belirlenir.

Madde 219.

1. Sejm (Meclis) bir mali yıl için devlet bütçesini Bütçe [ustawa budżetowa-bütçe yasası] ile kabul eder.

2. Taslak Devlet Bütçesi'nin hazırlanma esas ve usulleri, ayrıntı seviyesi ve bir taslak Devlet Bütçesi için gereksinimler ve Bütçe uygulama esas ve usulleri yasa ile belirlenir.

3. İstisnai durumlarda, bir yıldan kısa bir süre için, Devletin gelirleri ve harcamaları bir geçici bütçe ile belirlenebilir. Taslak Devlet Bütçe ile ilgili hükümler bir taslak geçici bütçe için de gerektiği şekilde uygulanır.

4. Devlet Bütçesi veya geçici bir bütçe mali yılın başlangıç günü yürürlüğe girmemişse, Bakanlar Kurulu Devlet maliyesini taslak bütçe uyarınca yönetir.

Madde 220.

1. Bakanlar Kurulu tarafından planlanmış olanlardan daha fazla harcama artışı veya gelirlerdeki azalma, Sejm'in (Meclis) taslak Bütçede öngörülen düzeyi aşan bir bütçe açığını kabul etmesi sonucunu doğurmayabilir.

2. Bütçe, devletin, bütçe açığını, Merkez Bankası aracılığıyla kredi yükümlülüğüne girerek kapatmasını öngöremez.

Madde 221.

Bütçe, geçici bütçe, Bütçede değişiklikler ile ilgili mevzuat, kamu borçlanması kanunu ve ayrıca Devletin mali kefalet vermesiyle ilgili bir yasama süreci başlatma hakkı münhasıran Bakanlar Kurulu'na aittir.

Madde 222.

Bakanlar Kurulu, mali yılın başlamasından en geç 3 ay önce, Sejm'e, gelecek yıl için bir taslak Bütçe sunar. istisnai durumlarda, taslak daha sonra sunulabilir.

Madde 223.

Senato, Bütçe'nin alınmasını takip eden 20 gün içinde, ilgili değişiklikleri kabul eder.

Madde 224.

1. Cumhurbaşkanı, Bütçe veya geçici bütçe kanun tasarısının Sejm Başkanı tarafından kendisine sunulmasından itibaren 7 gün içinde tasarımı imzalar ve Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlanması kararını verir 122'nci maddenin 5'inci fıkrası hükümleri bütçe veya geçici bütçe için geçerli değildir.

2. Cumhurbaşkanı imzalamadan önce Bütçe veya geçici bütçenin Anayasaya uygunluk incelemesi için Anayasa Mahkemesine başvuru yapmış olması halinde, Mahkeme, başvurunun kendisine sunulduğu günden itibaren en geç 2 aylık bir süre içinde bu konuda karar verir.

Madde 225.

Eğer Sejm'e (Meclis), bir taslak Bütçe'nin sunulduğu günden itibaren 4 ay sonra kabul edilmemiş veya imza için Cumhurbaşkanı'na sunulmamışsa, Cumhurbaşkanı, takip eden 14 gün içinde Sejm'in (Meclis) görev süresinin kısaltılmasına karar verebilir.

Madde 226.

1. Mali yılın bitimini izleyen 5 ay içinde Bakanlar Kurulu, Bütçe uygulanması ve ayrıca Devletin borç durumu hakkında bir rapor sunar.

2. Raporun alınmasından sonraki 90 gün içinde, Sejm kendisine sunulan raporu görüşür ve Yüksek Denetleme Kurulu'nun görüşünü aldıktan sonra, Bakanlar Kurulu'nun sunduğu mali hesapları kabul veya ret etme üzerine bir karar kabul eder.

Madde 227.

1. Devletin merkez bankası Polonya Ulusal Bankasıdır. Banka, münhasıran para çıkarma ve bunun yanı sıra para politikası oluşturma ve uygulama hakkına sahiptir. Polonya Ulusal Bankası Polonya para biriminin değerinden sorumludur.

2. Polonya Ulusal Bankası'nın organları şunlardır: Polonya Ulusal Bankası Başkanı, Polonya Ulusal Bankası, Para Politikası Kurulu ve ayrıca Polonya Ulusal Bankası Yönetim Kurulu.

3. Sejm, Cumhurbaşkanı'nın talebi üzerine, 6 yıllık bir süre için Polonya Ulusal Bankası Başkanı'nı tayin eder.

4. Polonya Ulusal Bankası Başkanı, bir siyasi parti, bir sendikaya üye olamaz ya da makamının onuruyla bağdaşmayan başka kamusal faaliyet gerçekleştiremez.

5. Para Politikası Kurulu, aynı zamanda Kurula başkanlık eden Polonya Ulusal Bankası Başkanı, 6 yıllık bir süre için, Cumhurbaşkanı, Sejm ve Senato tarafından eşit sayıda atanan, mali konularda bilgisi olan seçkin kişilerden oluşur.

6. Para Politikası Kurulu her yıl para politikasının amaçlarını şekillendirir ve Bakanlar Kurulu'nun taslak Bütçeyi sunduğu aynı zamanda Sejm'e sunar. Mali yılın bitimini takip eden 5 ay içinde, Para Politikası Kurulu, Sejm'e para politikasının amaçlarına ulaşılmasına ilişkin bir rapor sunar.

7. Polonya Ulusal Bankası'nın organizasyonu ve faaliyet esasları ve bunun yanı sıra, organlarının atanması ve görevden alınmasıyla ilgili ayrıntılı esaslar kanunla belirlenir.

Bölüm XI. **Olağanüstü Önlemler**

Madde 228.

1. Özellikle tehlikeli durumlarda, normal anayasal önlemler yetersiz kalırsa, aşağıdaki olağanüstü önlemlerden uygun olan herhangi birine başvurulabilir: sıkıyönetim, olağanüstü hal veya doğal felaket durumu.

2. Olağanüstü önlemler, sadece kanun temeli üzerine çıkarılan ve ayrıca yayımlanması gereken yönetmelikle getirilir.

3. Kamu kurumlarının faaliyet esasları ve yanı sıra kişi ve vatandaş özgürlükleri ve haklarının olağanüstü önlemler gerektiren bir süre için sınırlandırmaya tabi olabilecek derecesi yasa ile belirlenir.

4. Bir kanun, olağanüstü önlemlere başvurulmasını gerektiren bir dönem süresince kişilerin ve vatandaşların özgürlükleri ve haklarının sınırlandırılmasından doğan mal ziyanının tazmin edilme esaslarını, kapsamını ve şeklini belirler.

5. Herhangi bir olağanüstü önlem getirilmesi sonucunda yapılan faaliyetler, tehdit derecesi ile orantılıdır ve Devletin normal işleyişine izin veren koşulların en hızlı biçimde yeniden sağlanması amacı güder.

6. Olağanüstü önlemlere başvurulduğu bir dönemde, aşağıdakiler değişikliğe tabi değildir: Anayasa, Sejm, Senato ve yerel yönetim organlarına Seçim Yasaları, Cumhurbaşkanlığı seçim yasaları ve yanı sıra, olağanüstü önlemler yasası.

7. Olağanüstü önlemlere başvuru dönemi içinde ve ayrıca bu önlemler sona erdikten sonraki 90 gün içinde, Sejm'in (Meclis) görev süresi kısaltılamaz, ne ülke genelinde halkoylaması, ne Sejm (Meclis), Senato, yerel yönetim organları ne de Cumhurbaşkanlığı seçimleri yapılabilir ve bu organların görev süreleri buna uygun olarak uzatılır. Yerel yönetim organları için seçimler sadece olağanüstü önlemlerin yürürlükte olmadığı yerlerde mümkündür.

Madde 229.

Devlete dış tehditler, Polonya Cumhuriyeti topraklarına karşı silahlı saldırı eylemleri söz konusu olduğunda veya uluslararası anlaşma gereği saldırıya karşı ortak bir savunma yükümlülüğü doğduğunda Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nun talebi üzerine Devlet'in bir kısmında veya tamamında sıkıyönetim ilân edebilir.

Madde 230.

1. Devletin anayasal düzenine, vatandaşların güvenliği ve kamu düzenine tehditler söz konusu olduğunda, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nun talebi üzerine, Devletin topraklarının bir bölümünde veya tamamında, 90 günden fazla olmayan belirli bir süre için olağanüstü hal ilân edebilir.

2. Olağanüstü hal bir kereliğine ve 60 günden fazla olmamak üzere ve Sejm'in (Meclis) ön izni ile uzatılabilir.

Madde 231.

Cumhurbaşkanı sıkıyönetim ya da olağanüstü hal yönetmeliğini imzalanmasından sonraki 48 saat içinde söz konusu yönetmeliği Sejm'e sunar. Sejm Cumhurbaşkanı'nın yönetmeliğini derhal görüşür. Sejm (Meclis), Milletvekili üye tamsayısının yarısının hazır bulunduğu bir oturumda salt çoğunlukla Cumhurbaşkanı'nın yönetmeliğini iptal edebilir.

Madde 232.

Doğal afet nitelikleri gösteren doğal felaket ya da teknolojik bir kazayı engellemek veya sonuçlarını ortadan kaldırmak amacıyla, Bakanlar Kurulu, 30 günden fazla olmayan belirli bir süre için, Devletin topraklarının bir bölümünde ya da tamamında doğal afet durumu ilân edebilir. Doğal afet durumu Sejm'in onayı ile uzatılabilir.

Madde 233.

1. Sıkıyönetim ve olağanüstü hal zamanlarında kişilerin ve vatandaşların özgürlüklerini ve haklarını kısıtlama kapsamını belirleyen kanun, 30'uncu maddede (insan onuru), 34 ve 36'ncı maddede (vatandaşlık), 38'inci maddede (yaşamın korunması), 39 ve 40'ncü maddeler ile 41'inci maddenin 4'üncü fıkrasında (insanca muamele), 42'nci maddede (cezai ehliyeti olma), 45'inci maddede (mahkeme önüne çıkma), 47'nci maddede (kişi hakları), 53'üncü maddede (din ve vicdan), 63'üncü maddede (dilekçe) ve ayrıca 48 ve 72'nci maddede (aile ve çocuklar) belirtilen özgürlükler ve hakları sınırlamaz.

2. Sadece ırk, cinsiyet, dil, inanç ya da inanç eksikliği, sosyal köken, soy ya da mülkiyet nedeniyle kişi ve vatandaş özgürlükleri ve haklarının sınırlandırılması yasaktır.

3. Doğal afet durumları sırasında kişi ve vatandaş özgürlükleri ve haklarını sınırlandırma kapsamını belirleyen yasa, 22'nci maddede (ekonomik faaliyet özgürlüğü), 41'inci maddenin 1, 3 ve 5'inci fıkralarında (kişi özgürlüğü), 50'nci maddede (konut dokunulmazlığı), 52'nci maddenin 1'inci fıkrasında (Polonya Cumhuriyeti topraklarında seyahat ve yerleşme özgürlüğü), 59'uncu maddenin 3'üncü fıkrasında (grev hakkı), 64'üncü maddede (mülkiyet hakkı), 65'inci maddenin 1'inci fıkrasında (çalışma özgürlüğü), 66'nci maddenin 1'inci fıkrasında (güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışma hakkı) ve ayrıca 66'nci maddenin 2'nci fıkrasında (dinlenme hakkı) belirtilen özgürlükler ve hakları sınırlandırılabilir.

Madde 234.

1. Sıkıyönetim sırasında, Sejm'in (Meclis) bir oturum yapmak için toplanmadığı zamanlarda, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu'nun talebi üzerine ve 228'inci maddenin 3, 4 ve 5'inci fıkralarında belirlenen sınırlar dahilinde, kanun hükmünde kararname çıkarabilir. Bu kararnamelerin, Sejm tarafından bir sonraki oturumunda onaylanması gerekir.

2. Yukarıda 1'inci fıkrada konu edilen kararnameler, evrensel bağlayıcılığı olan kanun niteliğindedir.

Bölüm XII.

Anayasa Değişiklikleri

Madde 235.

1. Bir Anayasa değişikliği kanun tasarısı aşağıdakiler tarafından sunulabilir: Milletvekili üye tamsayısının en az beşte biri; Senato veya Cumhurbaşkanı.

2. Anayasa değişiklikler Sejm (Meclis) tarafından kabul edilen ve ardından Senato'da geldiği biçimde 60 gün içinde kabul edilen bir kanunla yapılır.

3. Anayasa değişikliği kanun tasarısının ilk görüşülmesi tasarının Sejm'e sunulmasından itibaren 30 günden önce gerçekleşemez.

4. Sejm'de bir Anayasa değişiklik kanunu tasarısı, Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda en az üçte iki oy çoğunluğuyla ve Senato tarafından Senatör tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda salt çoğunlukla kabul edilebilir.

5. Anayasanın I, II, XII'nci Bölümlerindeki hükümleri değiştiren bir kanun tasarısı, Sejm'de, tasarının ilk görüşüldüğü tarihten itibaren en erken 60 gün içinde kabul edilebilir.

6. Eğer Anayasa değişikliği kanun tasarısı I, II, XII'nci Bölümlerdeki hükümlerle ilgiliyse, yukarıdaki 1'inci fıkrada belirtilen konular, kanun tasarısının Senato'da kabul edilmesinden itibaren 45 gün içinde, teyit için halkoylaması yapılmasını gerekli kılar. Bu konular, müracaatın alınış gününden itibaren 60 gün içinde halkoylaması kararı alacak olan Sejm (Meclis) Başkanı'nın uygulamasını gerektirir. Eğer oyların çoğunluğu bu değişiklik için açık destek veriyorsa Anayasa değişikliği kabul edilmiş sayılır.

7. Yukarıda 4 ve 6'ncı maddede belirtilen sürecin tamamlanmasından sonra, Sejm (Meclis) Başkanı kabul edilen kanunu imzalaması için Cumhurbaşkanı'na sunar. Cumhurbaşkanı, kanunu sunulmasından itibaren 21 gün içinde imzalar ve Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlanması kararını verir.

Bölüm XIII.

Son Hükümler ve Geçici Hükümler

Madde 236.

1. Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 yıllık bir süre içinde, Bakanlar Kurulu, Sejm'e (Meclis) Anayasanın uygulanması için gerekli kanun tasarılarını sunar.

2. 176'ncı maddenin 1'inci fıkrasını yürürlüğe sokan kanunlar, idare mahkemelerindeki davalara uygunluk derecesinde, Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 5 yıl içinde kabul edilir. Yüksek İdare Mahkemesinin kararlarının olağan dışı denetlenmesine ilişkin hükümler bu kanunlar yürürlüğe girinceye kadar yürürlükte kalır.

Madde 237.

1. Bu Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihi izleyen 4 yıllık dönem içinde, kabahat davaları, bölge mahkemelerine bağlı Kabahat Yargı Kurulları'na görülür ve karara bağlanır, ancak tutuklama kararı sadece bir mahkeme tarafından verilebilir.

2. Bir Kurul'un kararına itiraz bir mahkeme tarafından görüşülür.

Madde 238.

1. Kamu yetkisinin anayasal organlarının ve bunları oluşturan kişilerin görev süreleri, Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce atanmış veya seçilmiş olsalar dahi, Anayasa yürürlüğe girmeden önce geçerli olan hükümlerde belirtilen sürelerin tamamlanmasıyla sona erer.

2. Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce geçerli olan hükümlerin böyle bir görev süresi belirtmemesi durumunda, ve seçim veya atanmadan itibaren Anayasada belirtilen süreden daha fazla bir süre geçmişse, kamu yetkisinin organlarının ve bunları oluşturan kişilerin anayasal görev süreleri Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl sonra sona erer.

3. Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce geçerli olan hükümlerin herhangi bir görev süresi belirtmemesi durumunda, ve seçim veya atanmadan itibaren Anayasada belirtilen süreden daha az bir süre geçmişse, bu organlar ve kişilerin mevcut hükümlere göre hizmet vereceği süre, Anayasada belirtilen görev süresine dahil edilir.

Madde 239.

1. Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde, Anayasa Mahkemesinin, kabul edilmesinden önce kanunların Anayasaya aykırılık kararı kesin değildir ve Sejm tarafından görüşülmesi gerekir ve Sejm Anayasa Mahkemesi Kararını Milletvekili üye tamsayısının en az yarısının hazır bulunduğu bir oturumda oyların üçte iki çoğunluğuyla reddedebilir. Yukarıdaki hüküm, Anayasa Mahkemesinin kanunlara itirazlara cevap niteliğindeki kararlarını ilgilendirmez.

2. Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce oluşturulmuş Anayasa Mahkemesi tarafından kanunların evrensel bağlayıcılığı olan yorumuyla ilgili davalardaki işlemlerden vazgeçilir.

3. Anayasanın yürürlüğe girdiği gün, Anayasa Mahkemesinin, kanunların yorumlanmasıyla ilgili kararları evrensel bağlayıcılığını kaybeder, ancak mahkemelerin nihai kararları ve kamu makamlarının verdiği diğer nihai kararlar, Anayasa Mahkemesinin kanunları evrensel olarak bağlayıcı yorumuyla kararlaştırılmış hükümlerin anlamını da dikkate alarak, yürürlükte kalmaya devam eder.

Madde 240.

Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde, Bütçe, bütçe açıklarını Devletin merkez bankasından borçlanarak kapatmaya izin verebilir.

Madde 241.

1. Polonya Cumhuriyeti tarafından, onaylandıkları tarihte geçerli olan anayasal hükümler temelinde önceden onaylanan ve Polonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi'nde (Dziennik Ustaw) yayımlanan uluslararası anlaşmalar, daha önceki kanun izniyle onaylanmış kabul edilir ve 89'uncu maddenin 1'inci fıkrasında ele alınan konu kategorisiyle bağlantıları uluslararası bir anlaşmanın koşullarından ortaya çıkıyorsa, Anayasanın 91'inci madde hükümlerine tabidir.

2. Bakanlar Kurulu, Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde, Anayasa ile uyum göstermeyen hükümler içeren uluslararası anlaşmaların bir listesini Sejm'e sunar.

3. Anayasa yürürlüğe girmeden önce seçilmiş, 30 yaşına gelmemiş olan Senatörler, seçildikleri görev süresinin sonuna kadar sandalyelerini muhafaza eder.

4. Milletvekilliği ve Senatörlük görevini ortak olarak 103'üncü madde tarafından yasaklanan bir işlev veya istihdamla birlikte üstlenme durumu, Milletvekili veya Senatör istifa etmediği veya söz konusu istihdam sona erdirilmediği takdirde, Anayasanın yürürlüğe girdiği günden itibaren bir ay sonra sona erer.

5. Anayasa Mahkemesi veya Yüce Divan'da görülmekte olan veya yasama sürecindeki ve Anayasanın yürürlüğe girmesinden önce başlamış olan davalar, başlatıldıkları gün geçerli olan anayasa hükümlerine göre yürütülür.

6. Anayasanın yürürlüğe girmesinden itibaren 2 yıl içinde, Bakanlar Kurulu, Anayasanın 87'nci maddesinin 1'inci fıkrası ve 92'nci maddesi uyarınca Anayasa yürürlüğe girmeden önce kabul edilen veya çıkarılan, Bakanlar Kurulunun ve bakanların veya devlet yönetiminin diğer organlarının emirlerinden hangilerinin, Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanarak uygun zamanda Sejm'e (Meclis) sunulacak kanunlar temelinde çıkarılan yönetmeliklerle değiştirileceğini belirler, aynı zamanda, Bakanlar Kurulu Sejm'e, Anayasa yürürlüğe girmeden önce devlet yönetimince çıkarılan, Anayasanın 93'üncü maddesinin anlamı çerçevesinde kararlar ve emirler haline gelecek normatif yasaları belirleyen bir kanun tasarısı sunar.

7. Yerel kanun hükmünde kararname ve ayrıca komünler tarafından çıkarılan hükümler, Anayasanın 87'nci maddesinin 2'nci fıkrasının anlamı çerçevesinde yerel kanun hükmünde kararname halini alır.

Madde 242.

Aşağıdakiler bu Anayasayla yürürlükten kaldırılmıştır:

1. Polonya Cumhuriyeti'nin Yasama ve Yürütme Kurumları ve Yerel Yönetimler arasındaki Karşılıklı İlişkiler konusunda 17 Ekim 1992 tarihli Anayasa Kanunu (Resmi Gazete (Dziennik Ustaw) 1992 yılı sayı. 84, madde: 426; 1995 yılı Sayı. 38, madde 184, No. 150, madde 729 ve ayrıca 1996 yılı Sayı: 106, madde 488);

2. Polonya Cumhuriyeti için Anayasa Hazırlama ve Yürürlüğe koyma hakkında 23 Nisan 1992 tarihli Anayasa kanunu (Resmi Gazete (Dziennik Ustaw) 1992 yılı sayı. 67, madde 336; ve 1994 yılı sayı. 61, madde 251).

Madde 243.

Polonya Cumhuriyeti Anayasası, yayımlanmasını izleyen 3 aylık dönemin bitiminde yürürlüğe girer.